

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2016 06 10
COM(2016) 382 final

2016/0179 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Įgūdžių garantijos iniciatyvos nustatymo

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindas ir tikslai

Įgūdžiai – svarbu

Didelis darbo našumas ir tvarus konkurencingumas bei augimas priklauso nuo kvalifikuotos ir gebančios prisitaikyti darbo jėgos ir visapusiško turimų įgūdžių panaudojimo. Darbo galimybes lemia asmens įgūdžių kokybė. Šalyse, kuriose daug suaugusiųjų, turinčių menkus pagrindinius įgūdžius (raštingumo, skaičiavimo) ir skaitmeninius įgūdžius, darbo našumas mažesnis, taigi galiausiai prastesnės ir augimo bei konkurencingumo perspektyvos¹. Galima siekti dar veiksmingiau išnaudoti Europos žmogiškąjį kapitalą bet kuriuo gyvenimo etapu ir, apskritai pagerinus įgūdžius, iš esmės jį padidinti. Tam reikia sutelkti nacionalinio ir ES lygmens išteklius. 2016 m. metinėje augimo apžvalgoje² pabrėžiama, kad „pažangios investicijos į Europos žmogiškąjį kapitalą“ ir reikiamų įgūdžių suteikimas žmonėms, skatinant inovacijas bei konkurencingumą ir siekiant didelio našumo, – geriausias būdas užkirsti kelią asmenims tapti bedarbiais ir sumažinti skurdo ir socialinės atskirties riziką.

Pagrindiniai įgūdžiai ir išsilavinimas Europoje

Iš Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) suaugusiųjų gebėjimų tyrimo (Suaugusiųjų gebėjimų tarptautinio vertinimo programa, angl. PIAAC) matyti, kad vieno iš penkių Europos suaugusiųjų (16–65 metų) raštingumas yra tik pradinio lygio, o vienas iš keturių suaugusiųjų turi žemiausią gebėjimo³ skaičiuoti lygį ir geba spręsti tik labai paprastus uždavinius, naudodamasis IRT. Iš EBPO PIAAC tyrimo taip pat matyti, kad įgytas išsilavinimas glaudžiai susijęs su pagrindinių įgūdžių turėjimu, nors panašią kvalifikaciją turinčių asmenų įgūdžių lygis gali gerokai skirtis. Kalbant apie įgytą išsilavinimą, vidutiniškai maždaug ketvirtadalis 25–64 metų amžiaus europiečių neturi vidurinio išsilavinimo; keliose šalyse ta dalis didesnė nei 40 proc. ir siekia iki 57 proc. Be to, įgytas išsilavinimas nevienodai pasiskirstęs gyventojų pogrupiuose; pavyzdžiui, apie 44 proc. ES gyvenančių užsieniečių (trečiųjų valstybių piliečių) neturi vidurinio išsilavinimo (t. y. ES apie 7 proc. suaugusiųjų neturi vidurinio išsilavinimo), taigi jų pagrindiniai įgūdžiai dažniau būna menkesni negu ES piliečių.

Menkų įgūdžių poveikis asmenims – daugiaaspektė problema, turinti didelių padarinių. Menkų įgūdžių turintys asmenys darbo rinkoje paprastai turi gerokai mažiau galimybių (jiems gresia didesnis nedarbas, ilgalaikis nedarbas, rizika ne taip greitai vėl grįžti į darbo rinką, mažesni atlyginimai ir kt.), jiems kyla didesnė skurdo ir socialinės atskirties rizika. Prasidėjus ekonomikos nuosmukiui, jų perspektyvos darbo rinkoje dar labiau sumažėjo – žemiausią pagrindinį išsilavinimą turinčių asmenų nedarbo lygis nuo 9,7 proc. (2008 m.) padidėjo iki 17,4 proc. (2014 m.), palyginti su mažiau nei 3 proc. padidėjusiu aukštesnio lygio išsilavinimą turinčių asmenų nedarbo lygiu. Pastaraisiais metais labai daug netekusiųjų darbo yra žemos

¹ Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO), „2013 m. gebėjimų apžvalga. Pirmieji suaugusiųjų gebėjimų tyrimo rezultatai“ (angl. *Skills Outlook 2013: First Results from the Survey of Adult Skills*).

² 2016 m. metinė augimo apžvalga „Ekonomikos atsigavimo stiprinimas ir konvergencijos skatinimas“, Briuselis, 2015 11 26, COM(2015) 690 final, http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/2016/ags2016_annual_growth_survey.pdf.

³ Šiame dokumente terminas „įgūdžiai“ vartojamas plačiąja prasme ir reiškia tai, ką asmuo žino, išmano ir geba daryti, tai apima ir žinias, ir kompetenciją.

kvalifikacijos asmenys (daugiau kaip devyni milijonai prarastų darbo vietų).

Menki įgūdžiai gali daryti poveikį ir į tokią padėtį patekusių asmenų vaikams – PIAAC nustatyta, kad keliose šalyse menko išsilavinimo tėvų vaikų įgūdžių patikrinimo rezultatai gerokai prastesni už labiau išsilavinusių tėvų vaikų.

Tokia padėtis daug kainuoja ne tik patiems asmenims, bet ir ekonomikai bei visai visuomenei, įskaitant viešąsias nedarbo ir socialinių išmokų išlaidas.

Naujos problemos

Tai, kokių įgūdžių reikia, lemia nauji darbo metodai, įskaitant bendradarbiavimu grindžiamo vartojimo modelius, vis labiau įsigalintis savarankiškas ir sutartinis darbas, dažniau keičiamas darbas (ir esant būtinybei, ir siekiant didesnių galimybių), darbo organizavimo pokyčiai. Remiantis prognozėmis, nors darbo vietos, kurioms užtenka menkų įgūdžių, neišnyks, joms reikės ne daugiau kaip 15 proc. darbo jėgos⁴. Tendencija, kad visais lygmenimis daugės darbo vietų, kurioms būtina turėti daugiau įgūdžių, toliau vyraus, o daug tradicinių darbo vietų, susijusių su rankiniu ar monotonišku darbu, išnyks arba, norint tą darbą dirbti, reikės geresnių pagrindinių įgūdžių.

Dėl demografinių tendencijų dar labiau mažės darbo jėgos, numatoma, kad darbingo amžiaus (20–64 metų) gyventojų nuo 306 mln. sumažės iki 269 mln. Dėl tokių tendencijų darbo rinkose gali dar padidėti įgūdžių paklausos ir pasiūlos neatitiktis, o dėl to atsirastų kliūčių investicijoms, inovacijoms ir augimui. Dėl įgūdžių paklausos ir pasiūlos neatitikties bei per menkų įgūdžių taip pat gali sulėtėti našumo augimas, sunkiau bus perskirstyti sektorių išteklius valstybėse narėse ir tarp jų, taigi gali nepavykti gauti visos bendrosios rinkos naudos, o pažeidžiama ekonomika gali tapti dar neatspausnė sukrėtimams. Šios tendencijos – spręstina problema, susijusi su poreikiu į darbo rinką integruoti nepanaudotą žmogiškąjį kapitalą, visų pirma menkų įgūdžių turinčius suaugusiuosius. Siekiant šių demografinių tendencijų pusiausvyros, akivaizdu, kad reikia didinti užimtumo lygį bei darbo jėgos našumą ir darbe kuo ilgiau išlaikyti vyresnio amžiaus žmones. Darbo jėgos trūkumą galėtų kompensuoti migrantai, jeigu tik jų įgūdžiai atitiktų darbo rinkos poreikius ir būtų tinkamai panaudojami.

Dauguma būsimų dviejų dešimtmečių Europos darbuotojų šiandien jau yra suaugusieji. Investicijos į nuolatinį jų įgūdžių gerinimą lems tai, ar ES gebės pasinaudoti technologine pažanga ir užtikrinti konkurencingumą. Kad darbo jėgos įgūdžiai būtų nuolat tobulinami, reikia daugiau pastangų.

Kvalifikacijos kėlimo kliūtys

Išspręsti visas šias problemas galima tik suteikiant žmonėms galimybių – dirbant arba kitomis sąlygomis – įgyti įgūdžių, kurių jiems reikia, kad patektų į darbo rinką arba, jeigu jau dirba, kad neatsiliktų nuo kintančių su įgūdžiais susijusių reikalavimų.

Tačiau didelė dalis darbingo amžiaus asmenų, įskaitant dabar dirbančius asmenis, neturi pagrindinių raštingumo, skaičiavimo ir skaitmeninių įgūdžių, nors šių įgūdžių jiems reikia, kad galėtų dalyvauti profesiniame mokyme, kuris būtinas norint neatsilikti nuo kintančių su jų darbu susijusių reikalavimų ir neprarasti įgūdžių. Menkų įgūdžių turintiems darbuotojams, vyresnio amžiaus darbuotojams, tai taip pat neturintiems galimybių tobulinti įgūdžių per

⁴

<http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/5526>

savo profesinį gyvenimą kyla didžiausia rizika, kad jų įgūdžiai pasens.

Be to, žemos kvalifikacijos darbuotojai dažnai dirba ten, kur nevykdomas mokymas darbo vietoje, darbdaviai jiems rengia mažiau mokymų, todėl, palyginti su aukštos kvalifikacijos asmenimis, jie neturi galimybės gauti naudos iš nuolatinio mokymosi. Dėl to šie asmenys patenka į tam tikrus „spąstus“, kai menki įgūdžiai lemia prastą darbą, t. y. jie dirba nekvalifikuotą darbą ir turi labai nedaug galimybių savo įgūdžius tobulinti.

Nors šių problemų sprendimo būdai akivaizdūs (t. y. kelti pagrindinių įgūdžių neturinčių asmenų kvalifikaciją, kad jie galėtų sėkmingai patekti į darbo rinką ar nuo jos neatsilikti), toliau dirbti šia linkme daugiausia trukdo tai, kad suaugusieji, ypač turintieji menkų įgūdžių, per mažai dalyvauja švietimo ir mokymo veikloje. Remiantis darbo jėgos tyrimu, vos 10,8 proc. suaugusiųjų keturias savaites iki tyrimo dalyvavo kokioje nors mokymosi veikloje, palyginti su nustatytu Europos tikslu, kad iki 2020 m. tokių asmenų būtų 15 proc. Menkų įgūdžių turinčių suaugusiųjų mokymosi veikloje dalyvauja dar mažiau: vidutiniškai vos 4,3 proc.⁵ Taigi reikia spręsti vienodų galimybių mokytis klausimą, kuris aktualus ir trečiųjų valstybių piliečiams.

Tolesnio mokymosi veikloje neaktyviai dalyvaujama ir dėl struktūrinių, ir dėl su aplinkybėmis susijusių kliūčių, o jos tarpusavyje glaudžiai susijusios.

Struktūrinės kliūtys susijusios ir su tuo, kad tokie asmenys nepakankamai informuojami ir nesužino apie kvalifikacijos kėlimo naudą, esamas mokymosi galimybes ir pagalbos priemones, tačiau ir su tuo, kad suaugusieji turi nedaug jiems pritaiktų mokymosi galimybių.

Beveik visose valstybėse narėse profesinio orientavimo tarnybos daugiausia dėmesio skiria greitai bedarbių reintegracijai į darbo rinką; daugeliu atvejų nėra jokių konkrečių paramos priemonių, kuriomis jiems būtų suteikta mokymosi galimybių, kad gerėtų jų įgūdžiai. Be to, dirbantiems asmenimis arba ekonominiu požiūriu neaktyviems ir menkų įgūdžių turintiems asmenims taip pat reikia toliau mokytis, todėl ir jiems galėtų praversti profesinio orientavimo tarnybų paslaugos.

Suaugusieji taip pat retai dalyvauja tolesnio mokymosi veikloje, jeigu tam reikia grįžti į mokyklą ir viską vėl pradėti iš naujo. Jie galėtų būti paskatinti dalyvauti, jeigu būtų galimybė patvirtinti ir pripažinti neformaliojo mokymosi arba savišvietos būdu jų įgytus įgūdžius ir, atlikus įgūdžių vertinimą, nustatyti jų kvalifikacijos kėlimo poreikius. 2012 m. gruodžio 20 d. Rekomendacijoje dėl neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo valstybės narės raginamos iki 2018 m. pabaigos įdiegti nacionalines neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo priemones. Iš naujausio (2014 m.) neformaliojo mokymosi ir savišvietos aprašo matyti, kad apskritai patvirtinimo priemonės tinkamai diegiamos. Tačiau reikia dar daugiau pastangų, kad tos priemonės taptų plačiai prieinamos: tik aštuoniose šalyse nustatytos palankių sąlygų ir įgūdžių neturinčių asmenų, kuriems toks patvirtinimas greičiausiai būtų naudingas, grupės, o 15 valstybių narių neįdiegė įgūdžių audito sistemas.

Kadangi padėtis valstybėse narėse skiriasi, o menkų įgūdžių turinčių suaugusiųjų grupę sudaro keli labai skirtingi pogrupiai (pvz., dirbantieji, bedarbiai, ekonominiu požiūriu neaktyvūs asmenys, kaimo gyventojai, migrantai, palankių sąlygų neturinčių mažumų grupės), vieno visiems tinkančio sprendimo nėra; be to, kiekvienas pogrupyje esantis asmuo

⁵ 2014 m. Eurostato darbo jėgos tyrimas.

turi tik jam būdingų poreikių, taigi reikia laikytis konkrečioms poreikiams pritaikyto požiūrio. Tačiau individualizuotos paramos galimybės visoje ES pasiskirsčiusios nevienodai.

Įrodyta, kad lanksčiais mokymosi būdais (pvz., nuotoliniu mokymusi, mišriuoju mokymusi, modulinio mokymusi ir kt.) suaugusieji skatinami dalyvauti mokymosi veikloje, bet daugeliu atvejų tai, kas siūloma, neatitinka jų poreikių. Tik pusėje valstybių narių yra specialios programos ar sistemos, pagal kurias suaugusieji mokomi pagrindinių įgūdžių. Tik 3,6 proc. europiečių vidurinį išsilavinimą įgijo būdami vyresni negu 25 metų, o pavienėse šalyse šie duomenys labai skirtingi. Nustatyta, kad valstybėse narėse, kuriose yra lanksčių modulinį programų, daugiau suaugusiųjų vidurinį išsilavinimą įgyja būdami 25 metų amžiaus ar vyresni.

Su aplinkybėmis susijusios kliūtys – tai kliūtys, kurių kyla dėl konkrečių asmens aplinkybių, tai gali būti šeimyninės pareigos, sutampantis grafikas, išlaidos, darbdavio paramos stoka, atstumas ir kt. Suaugusiųjų švietimo tyrime daugiausia kartų nurodyta, kad dažniausios yra pirmosios dvi iš šių išvardytų kliūčių. Dar viena kliūtis – motyvacijos stoka, ją gali lemti ir nežinojimas, kad reikia kelti kvalifikaciją, taip pat nesuvokimas, kokios naudingos gali būti investicijos į įgūdžius; iš mokslinių tyrimų taip pat matyti, kad menkus pagrindinius įgūdžius turintys asmenys dažnai negali ar nenori pripažinti savo trūkumų, todėl nejaučia poreikio kelti kvalifikacijos.

Tikslai

Šia iniciatyva siekiama pagerinti žmonių gyvenimo ir darbo galimybes, kad žmogiškasis kapitalas taptų atsparesnis, o visoje ES būtų užtikrintas intensyvesnis ir didesnis integracinis augimas. Kad poveikis būtų juntamas, reikės didžiulių politinių ir finansinių pastangų. Įgyvendindamos Stabilumo ir augimo pakta, valstybės narės turės sutelkti pakankamų viešųjų lėšų investicijoms į asmenų įgūdžius. Valstybėms narėms šios investicijos bus naudingos, nes dėl jų daugiau asmenų pradės dirbti, didės darbo jėgos našumas.

Šia iniciatyva siekiama suaugusiesiems, kurie pasitraukė iš švietimo ir mokymo sistemos neįgiję vidurinio išsilavinimo, suteikti kvalifikacijos kėlimo galimybių, kad pagerėtų jų raštingumo, skaičiavimo ir skaitmeniniai įgūdžiai arba kad jie įgytų Europos kvalifikacijų sandaros (EKS) 4 lygio ar lygiavertę kvalifikaciją. Europos kvalifikacijų sandaros 4 lygis⁶ beveik visose šalyse yra išsilavinimo lygis, pasiekiamas įgijus vidurinį išsilavinimą.

Įgūdžių garantijos iniciatyvą sudaro trys etapai:

- įgūdžių vertinimas, kai žemą kvalifikaciją turintiems suaugusiesiems suteikiama galimybė būti įvertintiems, kad būtų nustatyti jų turimi įgūdžiai ir kvalifikacijos kėlimo poreikiai;
- švietimo ir mokymo programos, specialiai parengtos atsižvelgiant į konkrečias kiekvieno asmens aplinkybes ir turimus įgūdžius, parengimas ir pateikimas;
- įgūdžių, įgytų pasirinkus konkrečiam asmeniui pritaikytas kvalifikacijos kėlimo galimybes, patvirtinimas ir pripažinimas.

⁶ Žr. pridedamo techninio priedo I.2 skirsnį, SWD(2016) 195.

Rekomendacija skirta suaugusiems, kurie pasitraukė iš švietimo ir mokymo sistemos neįgiję vidurinio išsilavinimo (EKS 4) ir kurie neatitinka Jaunimo garantijų iniciatyvos taikymo reikalavimų.

Rekomendacijoje nustatyta kryptis, pagal kurią numatomos tarpusavyje susijusios tikslinės intervencijos, skirtos gerinti ir konsoliduoti specialiai šiai grupei skirtą paramą ir tobulinti būtinus įgūdžius ir kvalifikacijas.

Šios priemonės įtrauktos į išsamesnius politikos veiksmus, kuriais siekiama spręsti platesnius su įgūdžiais susijusius uždavinius, – didinti bendrą ES įgūdžių lygį, geriau naudotis turimais įgūdžiais, numatyti, kokių įgūdžių reikės.

Rengdamos intervencines priemones valstybės narės gali remtis daugelio metų tarpusavio mokymusi ir patirtimi, įgyta įgyvendinant švietimo, mokymo ir užimtumo politiką, taip pat naudotis Europos struktūrinių ir investicijų fondų ir, visų pirma, Europos socialinio fondo, lėšomis.

- **Derėjimas su šioje politikos srityje galiojančiomis politikos nuostatomis**

Ši iniciatyva numatyta iniciatyvoje „Nauja įgūdžių darbotvarkė“, kurios imtasi įgyvendinant Europos Komisijos pirmąjį politikos prioritetą „naujas darbo vietų kūrimo, ekonomikos augimo ir investicijų postūmis“. Tai iniciatyva, kuria bus sustiprintas darbo rinkos ir socialinių investicijų įtraukimas ir Europoje bus užtikrinta į pažangą orientuota socialinė konvergencija. Ši iniciatyva dera su kita švietimo, mokymo ir užimtumo sričių politika ir iniciatyvomis ir jas papildo.

Jau įgyvendinama nemažai ES politikos nuostatų, priemonių ir iniciatyvų, kuriomis siekiama remti kvalifikacijos kėlimą, visų pirma Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras, Europos struktūriniai ir investicijų fondai ir ypač Europos socialinis fondas (ESF) (daugiau informacijos pateikta poveikio biudžetui skirsnyje).

Rekomendacija bus remiamas reformų procesas, pradėtas įgyvendinant strategijos „Europa 2020“ tikslus; tai bus daroma pirmiausia padedant siekti užimtumo lygio didinimo, skurdo mažinimo, taip pat poveikio, kuris patiriamas, jei nebaigiama mokykla, mažinimo tikslų. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestro bendrųjų tikslų padedama siekti integruotomis gairėmis, apimančiomis ir bendras ekonominės politikos gaires, ir užimtumo gaires (kartu jos vadinamos integruotomis gairėmis). Pirmosiomis gairėmis siekiama didinti augimą įgyvendinant struktūrines reformas bei šalinant pagrindines augimo ir darbo vietų kūrimo kliūtis. Antrųjų gairių prioritetai – sudaryti geresnes sąlygas darbo vietoms kurti, didinti darbo jėgos ir įgūdžių pasiūlą ir gerinti socialinę įtrauktį, kovoti su skurdu ir skatinti vienodas galimybes. 2015 m. konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose⁷ pabrėžiama, kad, siekiant gerinti galimybes įsidarbinti, labai svarbios yra veiksmingos ir pažangios profesinio rengimo ir mokymo programos. Taip pat pažymima, kad keliose valstybėse narėse reikia stiprinti valstybines užimtumo tarnybas, o labiausiai nutolusiems nuo darbo rinkos būtų galima veiksmingiau taikyti aktyvias darbo rinkos priemones.

Kalbant konkrečiai apie **švietimo ir mokymo** sritį, šis pasiūlymas bus grindžiamas keliomis esamomis priemonėmis, pagrindiniuose politikos pranešimuose pabrėžiant, kad reikia mažinti menkų įgūdžių turinčių suaugusiųjų skaičių. Taip pat valstybės narės bus raginamos didinti

⁷ Tarybos rekomendacijos dėl nacionalinių reformų programų, OL 215/C 272, 2015 8 18.

politikos priemonių sinergiją, nes, norint pasiekti laukiamus rezultatus, jas reikia įgyvendinti kartu, visų pirma tai būtų aktyvi darbo rinkos politika, konsultavimas ir orientavimas, švietimo ir mokymo politika, įskaitant mokymosi rezultatų patvirtinimą, ir socialinė politika.

Pagal Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginę programą („ET 2020“) sukurta platforma, kuria naudodamosi valstybės narės gali kartu imtis veiksmų tam tikroje politikos srityje, už kurią jos yra atsakingos. 2015 m. lapkričio mėn. patvirtintoje programos („ET 2020“) įgyvendinimo bendroje ataskaitoje nustatyti persvarstyti prioritetai, taip pat ir Europos suaugusiųjų mokymosi darbotvarkės⁸ prioritetai, ir pabrėžiama, kad neturintiesiems 4 lygio kvalifikacijos (vidurinio išsilavinimo) svarbu suteikti raštingumo, skaičiavimo ir skaitmeninių įgūdžių ir pakankamai pakartotinių galimybių įgyti pripažįstamą EKS kvalifikaciją.

EKS sistema apima kvalifikacijas, grindžiamas mokymosi rezultatais, pasiektais formaliojo bendrojo mokymo ar profesinio rengimo būdais (pavyzdžiui, vidurinį išsilavinimą). Kartu, laikantis su EKS siejamo mokymosi rezultatų metodo, kvalifikacijas lengviau įgyti neformaliojo mokymosi arba savišvietos būdu, o toks būdas sudaro didelę suaugusiųjų mokymosi dalį. EKS 4 lygis – tai lygis, prie kurio dauguma valstybių narių priskiria vidurinį išsilavinimą, ir šis lygis vis dažniau tampa minimaliu reikalavimu norint lengviau patekti į darbo rinką ar toliau mokytis. Šio lygio nepasiekusių asmenų užimtumas 25 procentiniais punktais mažesnis už jį pasiekusiųjų; darbo, kurį galėtų dirbti vidurinio išsilavinimo neturintys asmenys, sparčiai mažėja, ir net darbui, kurį, kaip nurodoma, galėtų dirbti menkus įgūdžius turintis asmuo, ateityje reikės aukštesnio lygio įgūdžių.

2006 m. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendaciją dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų valstybės narės įgyvendina rengdamos visų švietimo ir mokymo lygių mokymo programas, joje pabrėžiama raštingumo, skaičiavimo ir skaitmeninių įgūdžių svarba.

2008 m. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijoje dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandaros kūrimo nustatyta atskaitos sistema, kad būtų galima apibrėžti pagal mokymosi pasiekimus nustatomus kvalifikacijos lygius. Rekomendacijoje nustatyta, kad kiekvieną lygį turėtų būti galima pasiekti įvairiais formalaus ir neformalaus mokymosi bei savišvietos būdais; Be kitų priemonių, yra ir Europos profesinio mokymo kreditų sistema (angl. ECVET) – mokymosi rezultatais grindžiama kreditų sistema, kuria palengvinamas neformalaus mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimas ir modulinė pažanga siekiant kvalifikacijos.

2011 m. Tarybos rekomendacijoje⁹ dėl politikos, kuria siekiama mažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių, numatyta išsami politikos sistema, įskaitant prevencines, intervencines ir kompensacines priemones; pastarosiomis siekiama, kad mokyklos nebaigę ir vidurinio išsilavinimo neįgiję asmenys vėl pradėtų mokytis. Kompensacinėmis priemonėmis, pavyzdžiui, antra galimybe mokytis arba neformaliojo mokymusi, taip pat ankstesnio mokymosi patvirtinimu ir galimybėmis grįžti į švietimo ir mokymo sistemą, jaunimui padedama įgyti išsilavinimą. Priemonės, kuriomis siekiama sumažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių, įgyvendinamos visose valstybėse narėse ir turi teigiamą poveikį; 2015 m. ES vidutinis mokyklos nebaigusių asmenų (18–24 m. amžiaus grupėje) skaičius buvo maždaug vienu procentiniu punktu mažesnis už strategijoje „Europa 2020“ nustatytą 10 proc.

⁸ Tarybos rezoliucija dėl atnaujintos Europos suaugusiųjų mokymosi darbotvarkės (2011/C 372/01).

⁹ [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1441711487189&uri=CELEX:32011H0701\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1441711487189&uri=CELEX:32011H0701(01))

lyginamąjį standartą, tačiau valstybėse narėse tas rodiklis labai skiriasi. Net jeigu lyginamasis standartas pasiekiamas, likę 10 proc. šios amžiaus grupės asmenų, norėdami susirasti tvarų darbą, susidurs su nemenkais sunkumais. Be to, vis dar daug asmenų, priklausančių keliems vyresnio amžiaus asmenų grupės pogrupiams, yra nebaigę mokyklos, visų pirma tai ankstyvame amžiuje dirbti pradėję suaugusieji, ES gyvenantys užsieniečiai ir kiti migrantai.

2012 m. Tarybos rekomendacijoje dėl neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo valstybės narės raginamos iki 2018 m. parengti nacionalines neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo priemones (nustatymo, dokumentavimo, vertinimo ir sertifikavimo), įskaitant galimybes rengti bedarbių ir asmenų, kuriems gresia nedarbas, „įgūdžių auditą“, kuriuo būtų siekiama nustatyti jų turimus įgūdžius. Nustatytos patvirtinimo ir įgūdžių vertinimo priemonės bus labai svarbios įgyvendinant Įgūdžių garantijos iniciatyvą.

Kalbant konkrečiai apie **užimtumą**, šis pasiūlymas papildys kelias esamas priemones ir bus jomis grindžiamas.

2013 m. Tarybos rekomendacijoje dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo¹⁰ numatyta, kad visi jaunuoliai iki 25 metų amžiaus, nesvarbu, ar jie užsiregistravo, ar neužsiregistravo užimtumo tarnybose, per keturis mėnesius nuo darbo netekimo arba formaliojo mokymosi užbaigimo turėtų gauti konkretų geros kokybės pasiūlymą. Jiems turėtų būti pasiūlytas darbas, gamybinė praktika, stažuotė arba turėtų būti suteikta galimybė mokytis pagal tęstinio švietimo programą, be to, pasiūlymas turėtų būti pritaikytas konkrečioms poreikiams ir aplinkybėms. Pagal Įgūdžių garantijos iniciatyvą bus remiami visi suaugusieji – ir dirbantys, ir bedarbiai. Tačiau bedarbių atžvilgiu ši iniciatyva bus papildoma Jaunimo garantijų iniciatyva, t. y. ji nebus taikoma pagal Jaunimo garantijų iniciatyvą paramą gaunantiems asmenims, nes šie asmenys jau gali gauti pasiūlymą mokytis.

2016 m. Tarybos rekomendacija dėl ilgalaikių bedarbių integracijos į darbo rinką stiprinama parama daugiau kaip 11 mln. asmenų, kurie ilgiau kaip metus yra bedarbiais. Joje rekomenduojama, kad, ne vėliau nei jų nedarbo laikotarpis pasieks 18-os mėnesių ribą, ilgalaikiams bedarbiams būtų pasiūlyta atlikti nuodugną individualų jų vertinimą ir suteiktos konsultacijos, taip pat kad jiems būtų pasiūlytas grįžimo į darbo rinką susitarimas, į kurį įtrauktas individualus paslaugų pasiūlymas ir nuoroda į vieno langelio principu veikiančią įstaigą. Įgūdžių garantijos rekomendacijoje būtų galima pateikti gairių, kaip, įgyvendinant grįžimo į darbo rinką susitarimą, žemos kvalifikacijos bedarbiams būtų galima suteikti kvalifikacijos kėlimo galimybių.

- **Derėjimas su kitomis ES politikos sritimis**

Šiuo pasiūlymu remiamas Komisijos prioritetas skatinti darbo vietų kūrimą ir ekonomikos augimą. Iniciatyva siekiama asmenims suteikti realią galimybę panaudoti savo potencialą ir dalyvauti darbo rinkoje. Kuo daugiau žmonių padedant užsitikrinti galimybes rasti darbą, Europa galėtų geriau panaudoti savo žmogiškąjį kapitalą. Tokios rūšies socialinių investicijų stiprinimu skatinamas Europos konkurencingumas, į pažangą orientuota socialinė konvergencija ir ekonomikos augimas.

¹⁰ 2013 m. balandžio 22 d. Tarybos rekomendacija dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo (2013/C 120/01).

Komisija neseniai pristatė pirmuosius 2015 m. rugsėjo mėn. Pirmininko J. C. Junckerio paskelbto Europos socialinių teisių ramsčio apmatų ir paskelbė plačias viešas konsultacijas, kad sužinotų visų suinteresuotųjų asmenų požiūrį ir gautų grįžtamąją informaciją. Įgyvendinant Europos socialinių teisių ramsčio iniciatyvą, bus nustatyti tam tikri pagrindiniai principai, į kuriuos atsižvelgiant euro zonoje būtų remiamos gerai veikiančios bei sąžiningos darbo rinkos ir socialinės apsaugos sistemos. Pirmoji apmatų dalis susijusi su poreikiu užtikrinti, kad visi turėtų galimybę bet kuriuo gyvenimo etapu naudotis kokybiškomis švietimo ir mokymo paslaugomis, kad įgytų tinkamus pagrindinius įgūdžius ir bendrąsias kompetencijas, leidžiančius aktyviai dalyvauti visuomenėje ir darbo rinkoje. Joje konkrečiai pabrėžiama, kad žemos kvalifikacijos jaunuoliai ir darbingo amžiaus suaugusieji turi būti skatinami gerinti savo įgūdžius.

Siekiant migrantų integracijos, 2004 m. priimtame bendrųjų pagrindinių imigrantų integracijos politikos Europos Sąjungoje principų dokumente teigiama, kad „būtina dėti pastangas švietimo srityje siekiant padėti imigrantams, visų pirma jų palikuonims, užsitikrinti didesnę sėkmę ir aktyviau dalyvauti visuomenės gyvenime“. Valstybės narės ėmėsi įvairių priemonių, siekdamas gerinti užsieniečių ir kitų migrantų išsilavinimo lygį ir darbo galimybes, tam tikrais atvejais naudojant ES, visų pirma ESF, lėšas. 2014 m. Taryba patvirtino išvadas dėl ES teisėtai gyvenančių užsieniečių integracijos, kuriomis dar kartą patvirtinti Bendrieji pagrindiniai principai. Įgūdžių garantijos iniciatyva galima padėti vykdyti užsieniečių integraciją, be to, iniciatyva atitinka kitas su Europos migracijos darbotvarke susijusias iniciatyvas.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMAS IR PROPORCINGUMAS

• Teisinis pagrindas

Pasiūlymas grindžiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 165 ir 166 straipsniais, pasiūlymu taip pat siekiama skatinti ugdyti kvalifikuotą, profesiniu atžvilgiu pasirengusią ir mokančią prisitaikyti darbo jėgą ir didelį užimtumą, kaip raginama SESV 145 ir 147 straipsniuose. SESV 165 straipsnyje nustatyta, kad Sąjunga prisideda prie geros kokybės švietimo plėtojimo skatindama valstybes nares bendradarbiauti, o prireikus – paremdama ir papildydama jų veiklą, kartu paisydama valstybių narių atsakomybės už mokymo turinį ir švietimo sistemų bei profesinio mokymo organizavimą. SESV 166 straipsnyje nustatyta, kad Sąjunga įgyvendina profesinio mokymo politiką, kuria remiami ir papildomi valstybių narių veiksmai, kartu pripažindama visišką valstybių narių atsakomybę už profesinio mokymo turinį ir organizavimą.

Šia iniciatyva rekomenduojamos bendrosios veiklos gairės, kurios turi būti įgyvendintos valstybių narių lygmeniu, remiant Europos Sąjungai. Siūlomus veiksmus reikės įgyvendinti tiek ES, tiek valstybių narių lygmeniu. ES lygmeniu veikla bus koordinuojama, visų pirma atsižvelgiant į atitinkamas Europos priemones ir skatinant savitarpio mokymąsi. Už savo priemonių, kuriomis įgyvendinama Įgūdžių garantijos iniciatyva (teisės aktų, nuostatų, kolektyvinių susitarimų), rengimą, plėtotę ir įgyvendinimą nacionaliniu lygmeniu ir toliau atsako tik valstybės narės. Dviejų lygmenų veikla papildo viena kitą, išsaugoma valstybių narių prerogatyva.

• Subsidiarumas

Priežastys, dėl kurių veiksmų reikia imtis ES lygmeniu

Visi klausimai, kuriuos siekiama spręsti šia iniciatyva, yra ES svarbos; jų mastas toks, kad reikia nuoseklių ir suderintų veiksmų. Siekiant politikos priemones ir investicijas sutelkti taip,

kad ES būtų gerokai sumažinta procentinė menkų įgūdžių turinčių suaugusiųjų dalis, veiksmų turi imtis visos valstybės narės. Koordinuojant veiksmus ES lygmeniu, būtų užtikrinta sąveika ir bendradarbiavimas ir kuo didesnis teigiamas šalutinis poveikis.

Vykdydama veiklą, kuria siekiama plėtoti geros kokybės švietimą bei mokymą ir įgyvendinti profesinio mokymo politiką, ES yra atsakinga už valstybių narių skatinimą bendradarbiauti, o prireikus remia ir papildo jų veiklą. Bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginėje programoje iki 2020 m. valstybės narės pripažino, kad menkų įgūdžių turinčių asmenų skaičius per didelis ir kad šią problemą reikia spręsti ES lygmeniu. Pripažįstant valstybių narių atsakomybę, rekomendacijoje šiems siekiams suteikiama konkreti forma – rekomenduojamos priemonės, kuriomis būtų galima tobulinti žemos kvalifikacijos asmenims teikiamas kvalifikacijos kėlimo paslaugas, remiantis geriausios patirties pavyzdžiais, nustatytais tarpusavyje mokantis ir vykdant analitinę veiklą.

Rengiant užimtumo strategiją, ES yra atsakinga už koordinavimą, raginimą bendradarbiauti ir valstybių narių veiksmų rėmimą. Atsižvelgiant į valstybių narių kompetenciją, rekomendacijoje šiam siekiui suteikiama konkreti forma, visų pirma remiantis esamais geriausios patirties pavyzdžiais.

Mažas darbo rinkos veiklos efektyvumas nacionaliniu lygmeniu, kurį lemia didelė procentinė menkų įgūdžių turinčių suaugusiųjų dalis ir prasta šios kategorijos asmenų socialinė įtrauktis, gali turėti neigiamą ekonominį poveikį ir kelti grėsmę visos ES ekonominei ir socialinei sanglaudai. Siekiant užtikrinti galimybes kelti kvalifikaciją, kyla daug problemų, taigi šia nauja iniciatyva bus remiamos pastangos tokias galimybes teikti veiksmingiau ir laikantis aukštesnių standartų. Ši iniciatyva grindžiama sėkminga nacionalinio lygmens praktika; ši praktika perkeliama į konkrečių veiksmų programą, kuria valstybėms narėms bus padedama gerinti jų švietimo, mokymo, užimtumo ir socialinės politikos, skirtos menkų įgūdžių turinčių asmenims, kokybę ir didinti jos poveikį.

- **Proporcingumas**

Šioje rekomendacijoje nurodomi veiksmai, kurių reikėtų imtis nacionaliniu lygmeniu. Rekomendacija atitinka proporcingumo principą, nes ja siūloma lanksti struktūra ir gairės, kuriomis remiantis valstybėse narėse būtų galima modernizuoti ir reformuoti procesus. Rekomendacija grindžiama gerosios patirties pavyzdžiais iš visos ES ir joje pripažįstama, kad dėl skirtingų šalies, regiono ar vietovės aplinkybių ji gali būti įgyvendinama skirtingai. Valstybės narės, atsižvelgdamos į šalies aplinkybes, paskirs už rekomendacijos įgyvendinimą atsakingas institucijas, be to, jos gali nustatyti prioritetines tikslines grupes.

Rekomendacijoje nustatoma veiksmų, kuriais turėtų būti padedama žemos kvalifikacijos suaugusiesiems ir keliama jų kvalifikacija, struktūra; rekomendacijos taikymo sritis ribota – ja viešojo sektoriaus institucijoms ir kitiems paslaugų teikėjams tik teikiamos pagrindinių veiksmų, kurių reikėtų imtis rengiant ir įgyvendinant Įgūdžių garantijos iniciatyvą, gairės. Rekomendacijoje valstybėms narėms taip pat užtikrinama galimybė nacionaliniu lygmeniu labai lanksčiai rengti ir rinktis įgyvendinimo priemones.

Siūlant veiksmus atsižvelgiama į valstybių narių patirtį ir į tai, kad sistemos labai įvairios. Rekomendacijoje atsižvelgiama į tai, kad valstybėms narėms reikia diferencijuoto požiūrio, kuriuo būtų paisoma ekonominių, finansinių ir socialinių aplinkybių ir darbo rinkos sąlygų įvairovės.

Ilgūdžių garantijos iniciatyva turėtų būti įgyvendinama savanoriškai, remiantis susijusio asmens įsipareigojimu ir suinteresuotumu dalyvauti tolesnėje kvalifikacijos kėlimo veikloje, taip pat atsižvelgiant į valstybių narių įgyvendintas priemones.

- **Pasirinkta priemonė**

Pasirinkta priemonė – Tarybos rekomendacija – yra proporcinga, grindžiama esamais Europos teisės aktais ir atitinka Europos veiksmų švietimo, mokymo ir užimtumo srityse esamų priemonių rūšį. Remiantis ankstesne patirtimi, visų pirma EKS, rekomendacija valstybėse narėse galima paskatinti struktūrines reformas.

3. BAIGIAMOJO VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Kaip išdėstyta toliau, įvairiomis aplinkybėmis su pagrindinėmis suinteresuotosiomis šalimis rengtos tikslinės konsultacijos dėl galimų būdų problemoms, kurių kyla dėl darbingo amžiaus asmenų menkų ilgūdžių, spręsti.

Socialiniai partneriai ilgūdžių garantijos iniciatyvai plačiai pritarė ir yra pasirengę imtis veiksmų, kad išspręstų menkų ilgūdžių turinčių suaugusiųjų problemą. Profesinės sąjungos pagrindinius ilgūdžius laiko pagrindine teise ir pabrėžė visiems gyventojams skirtų tinkamų profesinio orientavimo tarnybų svarbą ir poreikį atsižvelgti į kiekvieno asmens ankstesnį mokymąsi; jos taip pat pažymėjo, kad menkų ilgūdžių turintys darbuotojai reikiamo mokymo dažnai atsisako dėl šeimyninių arba profesinių pareigų. Profesinės sąjungos mano, kad valstybės narės turėtų užtikrinti lankstesnį įgyvendinimą. Darbdaviai pažymėjo, kad valstybės narės yra atsakingos už tai, kad būtų įgyta pagrindinių ilgūdžių ir pabrėžė asmeninio įsipareigojimo už savo kvalifikacijos kėlimą svarbą. Taip pat reikėtų atsižvelgti į tai, ar ilgūdžiai atitinka įmonių poreikius. Darbdaviai pasiūlė, kad keliant kvalifikaciją turėtų būti atsižvelgiama į konkrečius menkų ilgūdžių turinčių asmenų (pvz., bedarbių arba dirbančiųjų) pogrupius, ir atkreipė dėmesį į tai, kad siūlomos mokymosi galimybės turi atitikti tikslinės suaugusiųjų grupės poreikius.

Su profesinio rengimo ir mokymo generaliniais direktoriais konsultuotasi, kaip spręsti menkų ilgūdžių turinčių darbingo amžiaus asmenų problemą. Daug respondentų pritarė tam, kad reikia imtis veiksmų, kuriais būtų galima padėti menkų ilgūdžių turintiems suaugusiesiems. Pabrėžti tokie klausimai kaip būtinybė skatinti suaugusiuosius dalyvauti mokymosi veikloje, paslaugas teikti atsižvelgiant į besimokančiųjų poreikius, dėmesį skirti konkretiems menkų ilgūdžių turinčių suaugusiųjų pogrupiams, taip pat priemonių neformaliojo mokymosi arba savišvietos būdu įgytiems ilgūdžiams patvirtinti ir tinkamai veikiančių profesinio orientavimo tarnybų svarba. Be to, ne kartą pabrėžta, kad svarbų vaidmenį galėtų atlikti valstybinės užimtumo tarnybos.

Taip pat atsižvelgta į trišaliame Profesinio mokymo patariamajame komitete vykusias konsultacijas dėl ilgūdžių darbotvarkės iniciatyvos. Kalbant konkrečiau apie menkų ilgūdžių turinčių asmenų problemą, apskritai pripažinta, kad tvirtų pagrindinių ilgūdžių įgijimas – esminė tolesnio mokymosi, galimybės gauti darbą ir būti visaverčiu visuomenės nariu sąlyga, taigi valstybės narės turėtų užtikrinti, kad visi suaugusieji įgytų bent minimalius reikalavimus atitinkančių ilgūdžių. Be raštingumo ir skaičiavimo, prie pagrindinių ilgūdžių dabar jau turėtų būti priskiriami ir minimalūs skaitmeniniai ilgūdžiai. Šių ilgūdžių neturintiems suaugusiesiems

turėtų būti suteikta galimybė dalyvauti tikslinėse mokymo programose. Programos turėtų būti pritaikytos dirbančių suaugusiųjų poreikiams ir parengtos taip, kad sudomintų ir stokojančiuosius motyvacijos. Darbdaviai pabrėžė, kad už pagrindinių įgūdžių ugdymą atsakinga valstybė ir kad darbdaviams neturėtų tekti spręsti problemų, kurių kyla dėl neveiksmingų švietimo ir mokymo sistemų. Profesinės sąjungos pabrėžė, kad gali imtis pagrindinio vaidmens didinant informuotumą apie kvalifikacijos kėlimo naudą ir esamas galimybes, taip pat su darbdaviais sudarant susitarimus, kuriais samdomiems darbuotojams būtų suteikta geresnių galimybių pasinaudoti kvalifikacijos kėlimo galimybėmis. Nurodyti keli pavykę socialinių partnerių susitarimai, kaip antai Prancūzijoje neseniai parengtas tarpdalykinis pagrindinių įgūdžių ir profesinės kompetencijos sertifikatas, dėl kurio susitarė socialiniai partneriai ir kurį gali gauti žemos kvalifikacijos darbuotojai arba bedarbiai.

Apskritai, atsakymuose pabrėžta, kad besimokantiems suaugusiesiems reikia tinkamų profesinio orientavimo ir paramos tarnybų, mokymosi galimybės turi būti lanksčios ir atitikti skirtingus įvairių besimokančių suaugusiųjų grupių poreikius, taip pat kad reikia atsižvelgti į jau turimus kiekvieno asmens įgūdžius.

Diskusijos su nacionalinėmis institucijomis, socialiniais partneriais, regioninės ir vietos valdžios institucijų atstovais, kitomis suinteresuotosiomis šalimis vyko ir atitinkamų komitetų, konsultacinių ir darbo grupių posėdžiuose, taip pat įvairiose kitose vietose.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

PIAAC tyrime pateikta išsamių duomenų apie 17 valstybių narių suaugusiųjų įgūdžių lygį ir tų įgūdžių poveikį asmens gyvenimo pokyčiams, taip pat šalies konkurencingumui ir augimui. Tyrime taip pat pabrėžta, kad ES yra daug suaugusiųjų, kuriems sunku rašyti, skaityti, skaičiuoti, naudotis naujomis technologijomis. PIAAC, Tarptautinio moksleivių vertinimo programoje (PISA) ir darbo jėgos tyrime pateikta įrodymų, kad esama ryšio tarp įgūdžių lygio, kvalifikacijų ir darbo galimybių.

2015 m. Europos užimtumo politikos stebėsenos centro atliktame tyrime visose valstybėse narėse išsamiai išnagrinėtas finansuojamas mokymas, kuriuo siekiama gerinti žemos kvalifikacijos arba nepakankamų pagrindinių įgūdžių turinčių nedarbingų suaugusiųjų (25–64 m. amžiaus) įgūdžius. Nustatyta, kad mokymo priemonės, kurių vertinimo rezultatai geresni, paprastai būna gerai pritaikytos darbo ieškančių asmenų potencialui, atitinka (vietos) darbdavių poreikius, susijusius su tam tikrų įgūdžių turinčiais darbuotojais, lemia oficialią profesinę kvalifikaciją, būna mažesnio masto ir yra skirtos konkrečioms palankių sąlygų neturinčių asmenų grupėms ir tam tikroms profesijoms. Taip pat nustatyta, kad, norint užtikrinti veiksmingą mokymą, labai svarbus individualizuotas požiūris ir kad mokymo programos nebaigusiesiems asmenims, ypač laikomiems nutolusiais nuo darbo rinkos ir patiriantiems daug įsidarbinimo kliūčių, reikia konsultacijų ir tolesnės pagalbos, siekiant skatinti juos mokytis visą gyvenimą.

Europos profesinio mokymo plėtros centro (*Cedefop*) kas dvejus metus rengiamame Europos patvirtinimų apraše, taip pat kartu vykdamas *Cedefop* EKS stebėseną, apžvelgiama valstybių narių pažanga įgyvendinant 2012 m. Tarybos rekomendaciją dėl neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo.

Europos švietimo informacijos tinklo „Eurydice“ 2015 m. parengtame tyrime apžvelgiama, kokių specialių galimybių įgyti pagrindinių įgūdžių ir kokių suaugusiųjų pagrindinio ir vidurinio mokymo programų siūlo valstybės narės. Daug informacijos apie valstybes nares ir jų gerosios patirties pavyzdžius galima rasti kituose suaugusiųjų mokymosi srities tyrimuose,

kuriuose orientuojamasi į kokybę ir finansavimą, politinių intervencijos priemonių veiksmingumą, taip pat į šios politikos srities darbo grupių veiklos rezultatus.

Greitai pasirodysiančiame *Cedefop*¹¹ tyrime pateikta dėl menkų įgūdžių patiriamų socialinių bei kitų sąnaudų ir padarinių analizė.

- **Poveikio vertinimas**

Siūloma priemonė – Tarybos rekomendacija – teikiamos gairės, kaip organizuoti veiklą, kuria siekiama kelti suaugusiųjų kvalifikaciją, tačiau valstybėms narėms suteikiama galimybė priemones rengti ir įgyvendinti labai lanksčiai. Dėl to poveikį iš anksto nustatyti galima tik iš dalies. Todėl poveikio vertinimo neatlikta. Nepaisant to, buvo parengta analitinė ataskaita, įskaitant skirsnį, kuriame vertinamas galimas poveikis ir išlaidos; ši ataskaita yra prie komunikato „Nauja įgūdžių darbotvarkė“ pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento priedas.

Rekomendacijoje pateikti pasiūlymai pagrįsti plačia statistinių duomenų apžvalga, taip pat turimais faktais, susijusiais su valstybių narių dabar įgyvendinama politika ir teikiamomis galimybėmis. Vietoj išsamaus poveikio vertinimo pasirinktas proporcingesnis metodas, kurį taikant parengta analitinė ataskaita; šis dokumentas yra pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento, pridedamo prie komunikato „Nauja įgūdžių darbotvarkė“, priedas.

Atlikus šią analizę, nustatyta, kad, jeigu nebus imtasi veiksmų, yra tikimybė, kad menkų įgūdžių turinčių asmenų užimtumo galimybių mažės, o jau ilgą laiką vyraujanti tendencija, kad darbdaviai tikisi vis geresnių įgūdžių, tėsiai, taigi kils rizika, kad menkų įgūdžių turintiems asmenims nebeliks užimtumo galimybių. Vargu ar padėtis pasikeis dėl to, kad bus toliau investuojama į dabartines kvalifikacijos kėlimo programas, kuriomis nebūtinai užtikrinama reikiama kokybė ir poveikis ir kurios nebūtinai tinkamai pritaikytos įvairiarūšės tikslinės grupės poreikiams. Todėl akivaizdu, kad reikia imtis veiksmų. Kalbant apie veiksmų mastą, atliekant analizę nustatyta, kad labiausiai ES politikos tikslus atitinkanti priemonė yra Tarybos rekomendacija, kuria nustatoma įgūdžių garantijos iniciatyva, skirta žemos kvalifikacijos suaugusiesiems. Ji pranaši tuo, kad Europos lygmens įsipareigojimas susiejamas su nacionalinio lygmens veiksmais, grindžiamais stipriu politiniu įsipareigojimu spręsti darbingo amžiaus menkų įgūdžių turinčių suaugusiųjų problemą, nustatyti išsamią ir sistemingą įgūdžių gerinimo sistemą, kartu valstybėms narėms paliekant galimybių lanksčiai apibrėžti įgyvendinimo priemones.

Remdamasis makroekonominiais augimo modeliais ir naudodamas iš Europos Komisijos AMECO duomenų bazės paimtus rinkos duomenis (BVP ir BVP vienam gyventojui) ir kitus atitinkamus makroekonominis kintamuosius, *Cedefop* apskaičiavo galimą aukštesnio lygio įgūdžių poveikį augimui vienam gyventojui. Iš atlikto vertinimo matyti, kad, vidutinių įgūdžių (ISCED 3–4 lygiai) turinčių asmenų daliai padidėjus vienu procentiniu punktu, BVP vienam gyventojui augimas galėtų padidėti 0,99 procentinio punkto. Naudodamas šiuos praktinius įrodymus, *Cedefop* imitavo aukštesnio lygio įgūdžių poveikį ilgalaikiam gamybos apimties augimui. Iš imitavimo matyti, kad, palyginti su *Cedefop* baziniu scenarijumi, pagal kurį menkų įgūdžių turinčių suaugusiųjų dalis mažėja, dar labiau (4 procentiniais punktais) sumažinus žemos kvalifikacijos asmenų skaičių, ES metinis BVP padidėtų apie 350 mlrd. EUR.

¹¹ *Cedefop* (2016 m., dar nepaskelbta). „Ekonominiai ir socialiniai menkų įgūdžių asmenų padariniai ES“ (angl. *Economic and social consequences of low skilled adults in the EU*), *Cedefop* mokslinio tyrimo dokumentas.

- **Pagrindinės teisės**

Vienas iš 2015 m. Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų – užtikrinti, kad visas jaunimas ir didelė dalis suaugusiųjų (ir vyrų, ir moterų) iki 2030 m. būtų raštingi ir gebėtų skaičiuoti.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 14 straipsnyje nustatyta, kad visi turi teisę į mokslą ir kad profesinis ir tęstinis mokymas turi būti prieinamas visiems. Nepaisant šios visuotinės teisės, didelė dalis ES gyventojų formaliojo švietimo ir mokymo sistemoje neišbūna pakankamai ilgai, kad įgytų minimalaus lygio įgūdžių, ir ne visi ES piliečiai turi galimybių mokytis baigę mokyklą. Šiuo pasiūlymu siekiama skatinti didesnę teisingumą, žemos kvalifikacijos asmenims suteikiant galimybių įgyti minimalaus lygio pagrindinių įgūdžių ir tada palaipsniui įgyti oficialią kvalifikaciją.

Europos Sąjungoje teisė į asmens duomenų apsaugą užtikrinama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 8 straipsnį. Visais atvejais, kai dėl šioje rekomendacijoje nustatytų priemonių reikia tvarkyti asmens duomenis, tai turi būti atliekama laikantis ES asmens duomenų apsaugos teisės, visų pirma Direktyvos 95/46/EB dėl asmens duomenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo¹² ir su ja susijusių nacionalinių įgyvendinimo priemonių, taip pat Reglamento (EB) Nr. 45/2001 dėl asmens duomenų apsaugos Bendrijos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis ir laisvo tokių duomenų judėjimo¹³.

Direktyva 95/46/EB bus pakeista 2016 m. balandžio 27 d. Reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmens duomenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas)¹⁴, kuris bus padėtas taikyti 2018 m. gegužės 25 d.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Kad siūloma rekomendacija būtų sėkmingai įgyvendinta, prireiks tinkamo finansavimo. Nors tebebūtų išlaikomas nuoseklumas valstybių narių įsipareigojimų pagal Stabilumo ir augimo paktą atžvilgiu, išteklių paskirstymui nacionaliniu lygmeniu poveikis būtų daromas. Raginama naudoti ES finansinę paramą, taip pat galbūt perskirstyti lėšas pagal ESF programas.

Rekomendacija valstybėms narėms leidžiama labai lanksčiai įgyvendinti priemones ir nustatyti prioritetines tikslines grupes, o tai reiškia, kad nėra galimybių apskaičiuoti ES masto išlaidų, susijusių su Įgūdžių garantijos iniciatyvos įgyvendinimu. Tačiau, naudojant pagrindinius kintamuosius (asmens, kurie pasinaudos Įgūdžių garantijos iniciatyva, skaičių ir intervencijų išlaidas vienam asmeniui), parengta keletas scenarijų. Iš jų matyti, kad galima tikėtis labai įvairaus spektro išlaidų. Daugiau informacijos pateikta prie komunikato „Nauja Europos įgūdžių darbotvarkė“ pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 1 techninio priedo 3.4 skirsnyje.

Investicijos į švietimą, mokymą ir mokymąsi visą gyvenimą yra vienas iš vienuolikos Europos sanglaudos politikos tikslų, o dabar galiojančiuose Europos socialinio fondo (ESF) nuostatuose konkrečiai nurodytas galimybių mokytis visą gyvenimą didinimas ir darbo jėgos įgūdžių ir kompetencijos gerinimas. Galima naudoti ir esamus fondų, kuriais skatinama

¹² OL L 281, 1995 11 23, p. 31.

¹³ OL L 8, 2001 1 12, p. 1.

¹⁴ OL L 119, 2016 5 4, p. 1–88.

socialinė įtrauktis (pvz., ESF, Europos Sąjungos užimtumo ir socialinių inovacijų programos (EaSi), Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (EPLSAF), Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo (EGF)) arba sektoriams reikiamų įgūdžių plėtra (pvz., Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP)), išteklius, visų pirma palankių sąlygų neturinčioms grupėms – menkų įgūdžių turintiems bedarbiams, ekonominiu požiūriu neaktyviems asmenims ir migrantams – remti. Apskaičiuota, kad per šį programavimo laikotarpį (2014–2020 m.) įgyvendinant ESF programas kvalifikaciją įgis beveik 3 mln. asmenų. Įgyvendinant mokymosi visą gyvenimą prioritetą, daugiau kaip 27 mlrd. EUR iš ESF gautų lėšų bus investuota į švietimą, mokymą, įgūdžius ir mokymąsi visą gyvenimą; iš Europos regioninės plėtros fondo tam bus skirta daugiau kaip 6 mlrd. EUR.

Rekomendacijoje siūloma lanksti galimybių rinktis intervencines priemones sistema, taigi valstybės narės, atsižvelgdamos į savo biudžetą, turimus išteklius gali perskirstyti ir panaudoti menkų įgūdžių turintiems asmenims skiriamai paramai. Be to, įgyvendinimas bus grindžiamas iš esmės jau esama politika ir galimybėmis, nes valstybės narės jau bus įdiegusios žemos kvalifikacijos asmenų įtraukimo ir jų kvalifikacijos kėlimo sistemas ar sistemų dalis. Pagal Rekomendaciją dėl neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo valstybės narės įsipareigojo įgyvendinti patvirtinimo priemones, įskaitant pažeidžiamų grupių įgūdžių auditą. Politinį įsipareigojimą sumažinti žemos kvalifikacijos ir menkų įgūdžių turinčių asmenų skaičių valstybės narės visai neseniai patvirtino programos „ET 2020“ įgyvendinimo bendroje ataskaitoje. Visoje ES įgyvendinamos pagrindinių įgūdžių ir skaitmeninio mokymo programos, taip pat teikiamos galimybės vyresniame amžiuje įgyti vidurinį išsilavinimą.

Įgyvendinimui nacionaliniu lygmeniu prireiks pradinių administracinių išlaidų, kad būtų sudarytos nuoseklios galimybės kelti kvalifikaciją, būtų pritaikyti administraciniai gebėjimai ir parengti darbuotojai, veikla būtų koordinuojama, būtų atliekamas įgūdžių auditas ir vykdomos specialios švietimo ar mokymo programos. Tačiau bendras poveikis biudžetui per vidutinės trukmės laikotarpį gali būti ribotas, nes dėl šių investicijų daugiau asmenų galės dirbti, didės atlyginimai, darbo jėga bus našesnė, ateities kartoms bus aiškiau, kokių įgūdžių gali reikėti (visų pirma jeigu kartu bus įgyvendinamos atitinkamos įgūdžių srities reformos), be to, visuomenė taps lygiateisiškesnė ir labiau integruota.

Netrukus bus paskelbtas *Cedefop* tyrimas, kuriame nurodyta ši **aukštesnio lygio įgūdžių** nauda:

- (a) didesni darbo jėgos mokesčiai;
- (b) didesni netiesioginiai mokesčiai, nes geresnių įgūdžių turintys asmenys gaus didesnes grynąsias pajamas;
- (c) mažiau išmokų bedarbiams (nes įgijus geresnių įgūdžių padidėtų užimtumas), o tai ilgainiui būtų naudinga valstybės biudžetui;
- (d) mažesnės sveikatos priežiūros išlaidos;
- (e) dėl mažesnio nusikalstamumo sumažėjusios išlaidos.

Dėl siūlomos Tarybos rekomendacijos papildomų ES biudžeto išteklių ir Komisijos darbuotojų išteklių nereikia.

5. KITI PASIŪLYMO ASPEKTAI

• Įgyvendinimo planai ir stebėsenos, vertinimo ir ataskaitų teikimo taisyklės

Rekomendacijoje valstybės narės raginamos per metus nuo rekomendacijos patvirtinimo parengti įgyvendinimo veiksmų planą. Į planą reikėtų įtraukti koordinavimo priemonės, nacionaliniu lygmeniu nustatytas prioritetines tikslines grupes ir skirtus finansinius išteklius.

Siekiant užtikrinti veiksmingumą, rekomendacijoje taip pat siūloma įdiegti tinkamas nacionalinio lygmens priemones, kuriomis būtų galima stebėti ir vertinti įgyvendinamas priemones ir jų poveikį pažangai, daromai gerinant pagrindinius bei skaitmeninius įgūdžius ir mažinant žemos kvalifikacijos asmenų skaičių. Šiuos rezultatus reikėtų apžvelgti, ir, jais remiantis, prireikus koreguoti įgyvendinimo priemones.

Pažanga siekiant iniciatyvos tikslų turėtų būti vertinama ES lygmeniu, naudojantis esamais ataskaitų teikimo būdais, taikomais įgyvendinant Europos semestrą ir „ET 2020“ procesą, neatsižvelgiant į po 2020 m. būsimą tvarką.

• Išsamus konkrečių nuostatų paaiškinimas

1 ir 2 punktai

Šiuo pasiūlymu rekomenduojama, kad valstybės narės įgyvendintų Įgūdžių garantijos iniciatyvą, kuria mokyklos nebaigusiems ir vidurinio arba lygiavertčio (EKS 4) išsilavinimo neįgijusiems asmenims, negalintiems gauti paramos pagal Jaunimo garantijų iniciatyvą, būtų siūloma galimybių gerinti įgūdžius ir vėliau:

- pasiekti minimalų raštingumo, skaičiavimo ir skaitmeninių įgūdžių lygį ir (arba)
- palaipsniui pasiekti EKS 4 arba lygiavertį lygį ir įgyti įvairesnių įgūdžių, atsižvelgiant į Rekomendaciją dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų.

EKS 4 lygis – tai lygis, prie kurio dauguma valstybių narių priskiria vidurinį ir lygiavertį išsilavinimą, ir šis lygis vis dažniau tampa minimaliu reikalavimu norint patekti į darbo rinką ir gauti kvalifikuotą darbą arba toliau mokytis (žr. skirsnį „Naujos problemos“).

EKS 4 lygis yra išsilavinimo lygis pasiekiamas baigus vidurinę mokyklą; tai galioja beveik visose valstybėse narėse, susiejusiose išsilavinimą su EKS; šį lygį pasiekę besimokantys asmenys gali toliau mokytis tretiniu lygmeniu. EKS apima ir kvalifikacijas, įgytas ne tik formaliojo, bet ir neformaliojo mokymosi bei savišvietos būdais, ir atsižvelgiant į tai, kad suaugusieji dažniau renkasi savišvietą, o ne formalųjį mokymąsi, siūloma EKS atskaitos lygiais remtis ir šios rekomendacijos tekste.

Žemos kvalifikacijos asmuo konstatuojamosiose dalyse apibrėžtas kaip mokyklos nebaigęs ir vidurinio išsilavinimo neįgijęs asmuo, negalintis gauti paramos pagal Jaunimo garantijų iniciatyvą.

Siūlomos Įgūdžių garantijos iniciatyvos struktūrą sudaro trys etapai, jos įgyvendinimas turėtų būti grindžiamas pagrindiniais principais, paremtais geriausios patirties pavyzdžiais. Tie trys etapai yra šie:

- įgūdžių vertinimas, siekiant nustatyti turimus įgūdžius ir kvalifikacijos kėlimo poreikius;

- specialiai parengtos švietimo ir mokymo programos ir
- pagal Įgūdžių garantijos iniciatyvą įgytų įgūdžių patvirtinimas ir pripažinimas pagal nacionalinę kvalifikacijų sandarą ir sistemas.

3–4 punktai. Įgūdžių vertinimas

Asmenys, kurių raštingumas, skaičiavimo ir skaitmeniniai įgūdžiai menki, dažnai jau turi kokių nors įgūdžių, net ir profesinių, tačiau gali turėti tam tikrų spragų, susijusių su pagrindiniais ar platesnio pobūdžio įgūdžiais; visiems siūlyti standartinį švietimo ar mokymo kursą, neatsižvelgiant į jau turimus įgūdžius, būtų ir neveiksminga, ir netikslinga. Todėl tam, kad švietimas ar mokymas būtų veiksmingas, labai svarbu mokymo programą parengti atsižvelgiant į individualius poreikius. Įgūdžių vertinimo tikslas – nustatyti, kokių įgūdžių asmuo jau turi ir kokias spragas reikia užpildyti, kad įgūdžiai taptų reikiamo lygio.

Tai gali būti „įgūdžių auditas“, siūlomas 2012 m. Tarybos rekomendacijoje dėl neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo; paprastai taip nustatomi asmens įgūdžiai, o tuo remiantis galima rengti tolesnių mokymo veiksmų ir siūlomos paramos planą. Tokios rūšies įgūdžių auditas jau atliekamas keliose Europos šalyse, o šalys, dar tik norinčios jį rengti, galėtų remtis tokių šalių patirtimi. Naudojantis padedant Komisijai EBPO sukurta vertinimo priemone „Įgūdžių vertinimas internete“, gaunami individualaus lygio rezultatai, susieti su PIAAC nustatytu raštingumo, skaičiavimo ir uždavinių sprendimo technologijų gausioje aplinkoje lygiu, o kelios Europos šalys tokią priemonę jau parengė savo kalba.

Siūloma, kad valstybės narės žemos kvalifikacijos suaugusiesiems suteiktų galimybę būti įvertintiems, pavyzdžiui, atliekant įgūdžių auditą, kad būtų nustatyti turimi įgūdžiai ir kvalifikacijos kėlimo poreikiai.

5–8 punktai. Specialiai parengtos ir lanksčios mokymosi programos

Konkrečiam asmeniui siūlant specialiai parengtą švietimo ir mokymo programą, būtų remiamasi įgūdžių vertinimo rezultatais. Pagrindinis kiekvienam paramos gavėjui parengtos mokymosi programos aspektas būtų tas, jog ji būtų parengta taip, kad būtų suteikta konkrečių trūkstamų įgūdžių, nustatytų atlikus įgūdžių vertinimą. Todėl programa galėtų būti susijusi su mokymu rašyti, skaičiuoti ar skaitmeninių įgūdžių, jų deriniu arba su mokymu, kuriuo būtų siekiama kvalifikacijos.

Programa gali būti dviejų etapų, bet nuo pat pradžių turi būti tokia, kad būtų galimybių palaipsniui pasiekti EKS 4 lygio kvalifikaciją. Atsižvelgiant į nustatytus kvalifikacijos kėlimo poreikius, programos turėtų būti parengtos taip, kad pirmiausia būtų gerinamas besimokančiųjų raštingumas, skaičiavimo ir skaitmeniniai įgūdžiai ir taip jiems būtų suteiktas tvirtas pagrindas, kad jie galėtų toliau mokytis ir galiausiai įgytų kvalifikaciją. Programos taip pat galėtų būti parengtos taip, kad iškart būtų galima siekti EKS 4 lygio arba lygiavertės kvalifikacijos, jeigu, atlikus įgūdžių vertinimą, nustatoma, kad konkretus asmuo tai gebėtų.

Siekiant šalinti dalyvavimo kvalifikacijos kėlimo veikloje kliūtis, švietimo ir mokymo programa turėtų būti lanksti ir pritaikyta suaugusiųjų mokymosi įpročiams. Todėl rekomendacijoje pabrėžiama, kad turi būti tinkama mokymosi aplinka, tinkamos kvalifikacijos mokytojai ir rengėjai, taikomi besimokančiųjų amžių atitinkantys mokymo metodai ir naudojamos skaitmeninio mokymosi galimybės. Neigiamos ankstesnės patirties turintys suaugusieji įgytų motyvacijos matydami, kad daro pažangą; tai galima pasiekti švietimo ir mokymo paslaugas suskirsčius į lengvai valdomus mokymosi rezultatų vienetus, kuriuos būtų galima individualiai užregistruoti dokumentuose, įvertinti ir patvirtinti.

Kai siūloma mokytis ir įgyti kvalifikaciją, svarbu, kad ji būtų aktuali atsižvelgiant į vietos darbo rinkos poreikius ir kad kvalifikacijos kėlimo programa atitiktų vietos ir regiono lygmens įgūdžių trūkumą.

9 punktas. Patvirtinimas ir pripažinimas

Rekomendacijoje siūloma, kad valstybės narės, vertindamos ir sertifikuoamos įgūdžius, įgytus įgyvendinant Įgūdžių garantijos iniciatyvą, naudotų esamas patvirtinimo priemones ir užtikrintų, kad, įgūdžius pripažinus, būtų suteikta kvalifikacija, atsižvelgiant į nacionalinę kvalifikacijų sandarą ir sistemas.

Atliekant patvirtinimą, besimokančiųjų pažangą bus galima registruoti įvairiais mokymosi etapais, taigi besimokantieji galės kaupti kreditus ir pagal nacionalinę kvalifikacijų sandarą įgyti EKS 4 lygiui lygiavertę kvalifikaciją arba dalinę kvalifikaciją. Tai padaryti būtų lengviau, jeigu nacionalinė kvalifikacijų sandara būtų tokia, kad mokymąsi būtų galima suskirstyti į nedidelius, skaidrius etapus, kuriuos užbaigus žemos kvalifikacijos asmenims būtų suteikiama visavertė kvalifikacija, be to, reikia leisti rezultatus pasiekti įvairiais būdais.

Įgūdžių garantijos iniciatyvos įgyvendinimas turėtų būti grindžiamas pirmiau paminėtais pagrindiniais principais.

11 punktas. Koordinavimas ir partnerystė

Suaugusiųjų mokymosi paslaugos dažnai būna nenuoseklios; politiką gali apibrėžti įvairios valdžios institucijos, atsakingos už įvairius pogrupius; suaugusiųjų švietimo ir mokymo paslaugas teikia daugybė paslaugų teikėjų; siūlomų paslaugų įvairovė įvairiose vietovėse gali skirtis. Parama, teikiama aktyviai įgyvendinant žemos kvalifikacijos suaugusiesiems skirtą darbo rinkos politiką, ne visada būna sutelkta į ilgesnio laikotarpio įgūdžių gerinimo poreikius, beveik visais atvejais ja siekiama padėti tik bedarbiams.

Veiksmingas politikos ir paslaugų teikimo koordinavimas – vienas pagrindinių veiksnių, kuriais, kaip įrodyta, galima užtikrinti, kad suaugusiųjų mokymosi srities viešosios politikos intervencinėmis priemonėmis galima pasiekti jų tikslus¹⁵. Nors politikos koordinavimas – esminis dalykas, įgyvendinimas gali pavykti tik aktyviai dalyvaujant labai įvairioms suinteresuotosioms šalims, o kad rezultatai būtų pasiekti, labai svarbu partnerystė.

Todėl šiame pasiūlyme valstybėms narėms rekomenduojama paskirti vieną įstaigą arba nedidelį skaičių įstaigų, kurios būtų atsakingos už Įgūdžių garantijos iniciatyvos įgyvendinimą bei įgyvendinant atsiradusių partnerių veiksmų koordinavimą visuose sektoriuose ir visais lygmenimis. Kad tai būtų padaryta, daugiau dėmesio reikia skirti veiksmingam daugybės viešojo sektoriaus institucijų, taip pat valstybinių užimtumo tarnybų, mokymo paslaugų teikėjų, profesinio orientavimo ir patvirtinimo įstaigų veiklos koordinavimui.

Reikėtų skatinti į partnerystes įtraukti labai įvairius veikėjus, socialinius partnerius, švietimo ir mokymo paslaugų teikėjus, darbdavius, tarpines ir sektorių organizacijas, vietos ir regiono ekonominės veiklos vykdytojus, socialines ir bendruomenės tarnybas, bibliotekas, pilietinės visuomenės organizacijas ir kt. Vietos valdžios institucijos taip pat gali atlikti svarbų vaidmenį vietos lygmeniu nustatant poreikius ir palengvinant tikslinės grupės įtraukimą. Jie

¹⁵ „Išsami suaugusiųjų mokymosi politikos ir jos veiksmingumo Europoje analizė“ (angl. *An in-depth analysis of adult learning policies and their effectiveness in Europe*), Europos Komisija, Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas, 2015 m.

visi gali atlikti svarbų vaidmenį įgyvendinant įvairius garantijos iniciatyvos etapus, taip pat užtikrinant besimokančiųjų įtraukimą ir konsultavimą viso proceso metu.

12–16 punktai. Informavimo, konsultavimo ir paramos priemonės

Remiantis moksliniais tyrimais, daug suaugusiųjų net nesuvokia, kokia yra įgūdžių lygio didinimo arba kvalifikacijos kėlimo galimybių, kai jomis pasinaudoti nereikalaujama grįžti į formalią mokyklos aplinką, nauda. Reikia kruopščiai parengtos informavimo strategijos, kad žmonės būtų raginami kreiptis į atitinkamas tarnybas. Tokios informavimo priemonės turi būti rengiamos tinkamai atsižvelgiant į tai, kad yra daug įvairių menkų įgūdžių turinčių asmenų pogrupių, ir kiekvienam jų gali prireikti taikyti šiek tiek kitokį metodą. Pavyzdžiui, užsiregistravusius bedarbius galima lengviau informuoti per įstaigas, padedančias jiems grįžti į darbo rinką. Dirbančiuosius galima informuoti pasitelkus aktyvius darbdavius ar profesines sąjungas. Priimančiosios šalies kalbos nemokantiems migrantams pasiekti gali reikėti specialių priemonių ir pan. Įgyvendinant informavimo priemones, suaugusieji turėtų būti geriau informuojami apie įgūdžių gerinimo naudą, taip pat apie teikiamą konsultavimą, paramos priemones ir mokymosi galimybes, jomis turėtų būti siūloma paskatų, kad tiksliniai asmenys būtų motyvuoti pasinaudoti siūlomomis galimybėmis.

Informavimo priemonės – tik vienas žingsnis siekiant menkų įgūdžių turinčius asmenis sudominti kvalifikacijos kėlimo galimybėmis. Kita būtina sąlyga – konsultavimas, t. y. gairės ir informacija apie įgūdžių garantijos iniciatyvą, paaiškinant, į ką kreiptis, norint joje dalyvauti, ką daryti viso proceso metu. Toks konsultavimas ir parama turėtų būti teikiama besimokantiems visuose mokymosi proceso etapuose.

Rekomendacijoje raginama remti pirminį ir tęstinį darbuotojų, gebančių dirbti suaugusiųjų mokymosi srityje, rengimą, pripažįstant svarbų jų vaidmenį menkų įgūdžių turintiems suaugusiems teikiant švietimo ir mokymo paslaugas, taip pat menkų įgūdžių turinčius suaugusiuosius konsultuojant ir teikiant jiems paramą.

Be įtraukimo ir konsultavimo priemonių, valstybės narės taip pat gali teikti konkrečią paramą, kuria būtų šalinamos kliūtys dalyvauti. Rekomendacijoje pateikta tokių tiesioginių ir netiesioginių priemonių pavyzdžių, įskaitant besimokančiųjų teisę gauti mokymosi atostogas ar finansines paskatas arba paramą darbdaviams, kuria jie būtų skatinami remti savo darbuotojų kvalifikacijos kėlimą. Ir besimokančiojo, ir darbdavio sprendimui investuoti į įgūdžius įtakos taip pat turi finansinės paskatos ir trukdžiai, ir juos gali reikėti persvarstyti.

17–26 punktai

Ar ši rekomendacija bus sėkmingai įgyvendinta, priklausys nuo to, kaip atidžiai bus stebimi ir reguliariai vertinami veiksmai, kurių imamasi rekomendacijai rengti ir įgyvendinti, nes reikia nustatyti savaiminį politikos tikrinimo ir gerinimo ciklą, tiesiogiai atsispindintį rezultatuose. Ilgalaikis šios iniciatyvos rezultatas yra tai, kad bus surinkta pasiteisinusių priemonių įrodymų, kuriais valstybės narės ir Komisija galės dalytis, kad nuolat jais grįstų ir tobulintų taikomą praktiką. Naudodamiesi šiuo metu veikiančia Europos suaugusiųjų mokymosi elektronine platforma (EPALE), surinkta informacija iškart gali naudotis visi dalyvaujantieji pagal šią rekomendaciją vykdomoje menkų įgūdžių turinčių asmenų kvalifikacijos kėlimo veikloje. Ši platforma sukurta siekiant palengvinti dalijimąsi gerosios patirties pavyzdžiais ir specialistų bendradarbiavimą, taigi ji taps mokomosios medžiagos, vertinimo priemonių ir kitos medžiagos, prieinamos visiems, kas įgyvendina šią rekomendaciją, saugykla.

Šalys raginamos per metus nuo šios rekomendacijos priėmimo parengti jos įgyvendinimo veiksmų planą. Plane turėtų būti nurodytos nacionaliniu lygmeniu apibrėžtos prioritetinės tikslinės grupės, sudarytos nustatius menkų įgūdžių turinčius suaugusiuosius ir atsižvelgus į nacionalines aplinkybes bei turimus išteklius, prireikus būtų remiamasi pirmojo PIAAC tyrimo rezultatais ir į juos turėtų būti atsižvelgiama kaip į pradinę padėtį.

Remdamasi nacionalinio lygmens stebėsenos ir vertinimo rezultatais (jais turėtų būti dalijamasi vykstant Europos semestro ir „ET 2020“ procesams), taip pat nacionaliniais veiksmų planais, Komisija apžvelgs iki 2018 m. pabaigos įdiegtas įgyvendinimo priemones. Per penkerius metus nuo rekomendacijos priėmimo Komisija Tarybai pateiks išsamią ataskaitą, kurioje bus vertinamas Įgūdžių garantijos poveikis ir rezultatai visoje ES.

Šiame procese bus naudojamos ir Eurostato duomenimis, surinktais rengiant metinį darbo jėgos tyrimą, taip pat suaugusiųjų išsilavinimo tyrimą ir tęstinio profesinio mokymo tyrimą, taip pat nuolatinį EBPO darbą, susijusiu su suaugusiųjų gebėjimų tyrimu (PIAAC). Komisija bendradarbiaus su valstybėmis narėmis ir padės ES finansinius išteklius tikslingai paskirstyti dalyvavimui PIAAC ir pagalbinei PIAAC analizei.

Pasiūlymas

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Įgūdžių garantijos iniciatyvos nustatymo

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV), ypač į jos 165 ir 166 straipsnius,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

- (1) šiandienos visuomenėje visi turi būti pakankamai raštingi, turėti skaičiavimo ir skaitmeninių įgūdžių, kad galėtų panaudoti visas savo galimybes, būti aktyviais visuomenės nariais ir vykdyti savo socialines ir pilietines pareigas. Šie įgūdžiai taip pat labai svarbūs siekiant patekti į darbo rinką ir daryti karjeros pažangą, taip pat norint toliau dalyvauti švietimo ir mokymo veikloje. Europos kvalifikacijų sandaros 4 lygmens (EKS 4) bendrasis ar profesinis vidurinis išsilavinimas vis labiau laikomas tinkamu kvalifikacijos lygiu, būtinu norint patekti į darbo rinką arba toliau mokytis;
- (2) vis dažniau, norint užimti laisvą darbo vietą (naujai sukurtą arba atsilaisvinusią), reikia aukštesnio lygio ir įvairesnių įgūdžių. Ateityje vis mažės darbo vietų, kurioms pakanka pagrindinių įgūdžių. Net darbe, kuriam anksčiau pakako pagrindinių įgūdžių ir tradiciškai nereikėjo jokios kvalifikacijos arba reikėjo tik žemos kvalifikacijos, reikalaujama vis daugiau. Visų pirma, gerokai didesnei daliai darbo vietų reikės bent tam tikro lygio skaitmeninių įgūdžių, o darbe, kuriam paprastai pakanka pagrindinių įgūdžių, vis dažniau reikės tam tikrų esminių ar bendrųjų įgūdžių (bendravimo, problemų sprendimo, kolektyvinio darbo, emocinių);
- (3) 2015 m. Europos Sąjungoje buvo 64 mln. arba daugiau nei ketvirtadalis 25–64 metų amžiaus asmenų, nebaigusių pradinio švietimo ir mokymo programų ir turinčių ne didesnę negu pagrindinį išsilavinimą¹⁶. Nors nėra įvertinta, kokio lygio tų asmenų pagrindiniai įgūdžiai, iš EBPO suaugusiųjų gebėjimų tyrimo (jį atliekant vertintas raštingumo ir gebėjimo skaityti, taip pat gebėjimo naudotis IRT technologijų gausioje aplinkoje lygis) matyti, kad 17 valstybių narių 16–65 metų amžiaus suaugusiųjų, kurių įgūdžių lygis žemiausias, skaičius buvo panašus;
- (4) be to, iš Tarptautinio moksleivių vertinimo programos (PISA) duomenų matyti, kad didelės dalies penkiolikmečių skaitymo (17,8 proc.), matematikos (22,1 proc.) ir gamtos mokslų (16,6 proc.) rezultatai prasti, ir tai tebėra daugiau nei „ET 2020“ nustatytas 15 proc. kriterijus;
- (5) remiantis šiais išsamiais praktiniais įrodymais, būtų galima teigti, kad 20–25 proc. Europos suaugusiųjų neturi pakankamų įgūdžių, kad galėtų toliau mokytis, taigi vargiai tikėtina, kad jie toliau mokysis arba bus visaverčiais skaitmeninės ekonomikos

¹⁶ 2015 m. Eurostato darbo jėgos tyrimas.

ir visuomenės nariais. Šiems žmonėms kyla didesnė nedarbo grėsmė, jie dažniau patiria skurdą ir socialinę atskirtį, jiems kyla didesnė sveikatos rizika, tikėtina jų gyvenimo trukmė yra trumpesnė, be to, labiau tikėtina, kad jų vaikams prasčiau seksis mokykloje;

- (6) tarp bedarbių ir visų pirma ilgalaikių bedarbių labai daug žemos kvalifikacijos ir menkų įgūdžių turinčių asmenų. Dėl labai menkų įgūdžių jiems sunku grįžti į darbo rinką. Tas pat pasakytina ir apie kitas pažeidžiamas grupes, pvz., vyresnio amžiaus darbuotojus, ekonominiu požiūriu neaktyvius asmenis ir trečiųjų valstybių piliečius;
- (7) prevencijos, intervencijos ir kompensavimo priemonėmis grindžiama valstybių narių politika, kuria siekiama mažinti mokyklos nebaigusiu asmenų skaičių, turi teigiamą poveikį; 2015 m. ES vidutinis mokyklos nebaigusiu asmenų (18–24 m. amžiaus grupėje) skaičius buvo maždaug vienu procentiniu punktu mažesnis už strategijoje „Europa 2020“ nustatytą 10 proc. rodiklį, tačiau valstybėse narėse tas rodiklis labai skiriasi. Net jeigu pagrindinis rodiklis būtų pasiektas, likę 10 proc. šių asmenų, norėdami susirasti ilgalaikį darbą, susidurs su nemenkais sunkumais. Be to, vis dar daug vyresnio amžiaus (vyresnių nei 25 m.) žmonių yra nebaigę mokyklos, visų pirma trečiųjų valstybių piliečiai ir kiti migrantai;
- (8) palyginti su įgijusiais tretinį išsilavinimą, žemos kvalifikacijos suaugusiųjų, dalyvaujančių mokymosi visą gyvenimą veikloje, keturis kartus mažiau. Galimybės mokytis visą gyvenimą įvairiose socialinėse ir ekonominėse grupėse dar nevienodai pasiskirsčiusios, o tam tikros darbingo amžiaus gyventojų grupės, visų pirma trečiųjų valstybių piliečiai, turi mažiau tokių galimybių. Kliūčių dalyvauti kvalifikacijos kėlimo veikloje kyla ir dėl struktūrinių, ir dėl su aplinkybėmis susijusių veiksnių. Tai – per maža siūlomų programų įvairovė, nepakankamas formaliojo mokymo ir ilgalaikių programų veiksmingumas, nepakankamas ankstesnio mokymosi patvirtinimas, netinkami pedagoginiai metodai, nepakankamai išplėtos galimybės mokytis darbo vietoje, per mažai žinoma apie kvalifikacijos kėlimo naudą ir galimą paramą;
- (9) siekiant skatinti geresnes ir vienodesnes kvalifikacijos kėlimo galimybes ir spręsti šiuos uždavinius, atsižvelgiant į tikslinės grupės įvairialypiškumą, Įgūdžių garantijos iniciatyva turėtų būti suteikta lanksčių galimybių kelti kvalifikaciją, kad žemos kvalifikacijos asmenys galėtų gerinti savo raštingumą, skaičiavimo ir skaitmeninius įgūdžius, ir toliau mokytis savo tempu, kad įgytų įvairesnių įgūdžių ir pasiektų EKS 4 lygį;
- (10) Įgūdžių garantijos iniciatyva bus skirta žemos kvalifikacijos suaugusiems, kurie apibrėžiami kaip mokyklos nebaigę ir vidurinio išsilavinimo neįgiję asmenys, negalintys gauti paramos pagal Jaunimo garantijų iniciatyvą¹⁷;
- (11) atsižvelgdamos į nacionalines aplinkybes ir turimus išteklius valstybės narės Įgūdžių garantijos iniciatyvą turėtų įgyvendinti dėmesį sutelkusios į prioritetines tikslines grupes (pvz., bedarbius, palankių sąlygų neturinčias grupes, tam tikro amžiaus grupes ir pan.);
- (12) Įgūdžių garantijos iniciatyva turėtų būti įgyvendinama atsižvelgiant į valstybių narių įgyvendintas priemones ir remiantis susijusio asmens įsipareigojimu ir suinteresuotumu dalyvauti tolesnėje kvalifikacijos kėlimo veikloje;

¹⁷ 2013 m. balandžio 22 d. Tarybos rekomendacija dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo (2013/C 120/01).

- (13) šie veiksmai turėtų būti įgyvendinami nuodugniai laikantis Stabilumo ir augimo pakto taisyklių;
- (14) visais atvejais, kai dėl šioje rekomendacijoje nustatytų priemonių reikia tvarkyti asmens duomenis, tai turėtų būti atliekama laikantis ES asmens duomenų apsaugos teisės¹⁸ ir su ja susijusių nacionalinių įgyvendinimo priemonių;
- (15) Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje nustatyta, kad visi turi teisę į mokslą ir kad profesinis ir tęstinis mokymas turi būti prieinamas visiems.
- (16) Vienas iš 2015 m. Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų – užtikrinti, kad visas jaunimas ir didelė dalis suaugusiųjų (ir vyrų, ir moterų) iki 2030 m. būtų raštingi ir gebėtų skaičiuoti;
- (17) 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijoje 2006/962/EB dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų¹⁹ pateikti orientaciniai metmenys, kuriais remiami valstybių narių veiksmai, kuriais užtikrinama, kad įgiję pagrindinį išsilavinimą jauni žmonės turėtų tokius bendruosius gebėjimus, kuriuos įgiję būtų pasirengę suaugusiųjų gyvenimui ir kurie būtų pagrindas tolesniam mokymuisi bei darbui; šiais metmenimis taip pat remiami valstybių narių veiksmai, kuriais siekiama užtikrinti, kad suaugusieji galėtų ugdyti bei atnaujinti savo bendruosius gebėjimus visą savo gyvenimą;
- (18) piliečiams skirta ES skaitmeninių gebėjimų sistema yra Europos bendra atskaitos sistema, kuria remiantis nustatoma, kokio skaitmeninio išmanymo reikia šiandienos visuomenėje, joje taip pat apibrėžti penkių pagrindinių sričių gebėjimai ir gebėjimų lygiai. Ja būtų galima remtis rengiant vertinimo priemones, naudotinas trūkstamiems gebėjimams nustatyti ir rengiant specialias mokymo programas tiems gebėjimams ugdyti;
- (19) 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijoje dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos kūrimo²⁰ nustatyta bendra aštuonių lygių, nustatomų pagal mokymosi pasiekimus, atskaitos sistema. Kiekvieną lygį galima pasiekti įvairiais formalaus ir neformalaus mokymosi bei savišvietos būdais;
- (20) 2011 m. Tarybos rezoliucijoje dėl atnaujintos Europos suaugusiųjų mokymosi darbotvarkės²¹ nustatyti suaugusiųjų mokymosi sektoriaus plėtros prioritetai. Rezoliucijoje nustatyta, kad pirmiausia ypač daug dėmesio reikėtų skirti antros galimybės suteikimui ir, visų pirma, pagrindinių įgūdžių, pavyzdžiui, raštingumo, skaičiavimo ir skaitmeninių įgūdžių, įgijimui. 2015 m. Tarybos ir Komisijos Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos („ET 2020“)

¹⁸ Visų pirma 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, 1995 11 23, p. 31) ir 2000 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 45/2001 dėl asmenų apsaugos Bendrijos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis ir laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 8, 2001 1 12, p. 1); direktyva bus pakeista 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1–88), įsigaliosiančiu 2018 m. gegužės 25 d.

¹⁹ OL L 394, 2006 12 30, p. 10.

²⁰ OL C 111, 2008 5 6, p. 1.

²¹ OL C 372, 2011 12 20, p. 1.

įgyvendinimo bendros ataskaitos projekte²² nustatyti šie prioritetiniai veiksmai: gerokai padidinti mokymosi paslaugų pasiūlą, ypač raštingumo, skaičiavimo ir skaitmeninių įgūdžių srityje, ir suteikti antrą galimybę mokytis, kad EKS 4 lygio kvalifikacijų neturintys asmenys galėtų įgyti pripažintą EKS kvalifikaciją. Bendroje ataskaitoje taip pat išdėstyti profesinio rengimo ir mokymo srities rezultatai, pasiektini per vidutinės trukmės laikotarpį; vienas iš tų rezultatų – didinti kvalifikacijų prieinamumą visiems asmenims, sukuriant lankstesnes, galimybių keisti studijų kryptį suteikiančias sistemas, visų pirma pasiūlant veiksmingų bei integruotų orientavimo paslaugų ir užtikrinant neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimą;

- (21) 2011 m. birželio 28 d. Tarybos rekomendacijoje dėl politikos, kuria siekiama mažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių²³, nustatyta išsami politikos sistema, apimanti prevencines, intervencines ir kompensacines priemones. Kompensacinėmis priemonėmis, pavyzdžiui, antros galimybės švietimo programomis arba neformaliuoju mokymusi, kai yra galimybių, kad ankstesnis mokymasis bus patvirtintas, suteikiama galimybių vėl pradėti mokytis ir įgyti kvalifikaciją;
- (22) 2012 m. Tarybos rekomendacijoje dėl neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo²⁴ valstybės narės raginamos iki 2018 m. parengti nacionalines neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo priemones (nustatymo, dokumentavimo, vertinimo ir sertifikavimo). Tai apima ir galimybes rengti bedarbių ir asmenų, kuriems gresia nedarbas, „įgūdžių auditą“, kuriuo būtų siekiama nustatyti jų turimus įgūdžius;
- (23) 2013 m. balandžio 22 d. Tarybos rekomendacijoje dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo²⁵ rekomenduojama, kad visiems jaunuoliams iki 25 metų būtų pateiktas geras pasiūlymas dirbti, toliau mokytis, atlikti gamybinę praktiką ar stažuotę per keturis mėnesius nuo darbo netekimo arba formaliojo mokymosi užbaigimo. Rekomendacijoje valstybės narės raginamos mokyklos nebaigusius ir žemą kvalifikaciją turintiems jaunuoliams siūlyti galimybių grįžti į švietimo ar mokymo sistemą ar antros galimybės mokytis programas, pagal kurias būtų sudarytos mokymosi sąlygos, atitinkančios jų konkrečius poreikius, ir suteikta galimybių įgyti trūkstamą kvalifikaciją;
- (24) 2016 m. vasario 15 d. Tarybos rekomendacijoje dėl ilgalaikių bedarbių integracijos į darbo rinką²⁶ rekomenduojama, kad, ne vėliau nei jų nedarbo laikotarpis pasieks 18-os mėnesių ribą, ilgalaikiams bedarbiams būtų pasiūlyta atlikti nuodugnų individualų jų vertinimą ir suteiktos konsultacijos, taip pat kad jiems būtų pasiūlytas grįžimo į darbo rinką susitarimas ir pateikta nuoroda į vieno langelio principu veikiančią įstaigą;
- (25) 2008 m. spalio 3 d. Komisijos rekomendacijoje 2008/867/EB dėl iš darbo rinkos išstumtų asmenų aktyvios įtraukties²⁷ valstybės narės raginamos daugiau ir geriau investuoti į žmogiškąjį kapitalą, įgyvendinant įtraukiojo švietimo ir mokymo politiką bei veiksmingą mokymosi visą gyvenimą strategiją; švietimo ir mokymo sistemas pritaikyti prie naujų gebėjimų reikalavimų bei būtinybės turėti skaitmeninių įgūdžių;

²² „ET 2020“ įgyvendinimo ataskaitoje nustatyti Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje iki 2020 m. veiksmai, OL C 417, 2015 12 15, [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015XG1215\(02\)&from=LT](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015XG1215(02)&from=LT).

²³ OL C 191, 2011 7 1, p. 1.

²⁴ OL C 398, 2012 12 22, p. 1.

²⁵ OL C 120, 2013 4 26, p. 1.

²⁶ OL C 67, 2016 2 20, p. 1.

²⁷ OL L 307, 2008 11 18, p. 11.

- (26) 2014 m. birželio 5–6 d. Tarybos išvadose dėl Sąjungoje teisėtai gyvenančių trečiųjų valstybių piliečių integracijos dar kartą patvirtinti 2004 m. priimti Bendrieji pagrindiniai imigrantų integracijos politikos ES principai, iš kurių vienas yra toks – „būtina dėti pastangas švietimo srityje siekiant padėti imigrantams, visų pirma jų palikuonims, užsitikrinti didesnę sėkmę ir aktyviau dalyvauti visuomenės gyvenime“;
- (27) nepaisant šių pastangų, žemos kvalifikacijos suaugusiųjų galimybės dalyvauti švietimo ir mokymo sistemoje ir dalyvavimas joje tebėra spręstinas uždavinys. Aktyvia darbo rinkos politika bedarbius siekiama kuo greičiau įdarbinti, tačiau ne visada siūloma lanksčių konkrečiam asmeniui pritaiktų kvalifikacijos kėlimo galimybių. Įgyvendinant viešąją politiką, dėmesio retai skiriama jau dirbančių asmenų kvalifikacijos kėlimui, todėl kyla rizika, kad jų įgūdžiai pasens ir jie neteks darbo, o didžiausią kvalifikacijos kėlimo poreikį turi nuo darbo rinkos labiausiai nutolę asmenys, tačiau tokius asmenis sunkiausia įtraukti;
- (28) žinių, kurių reikia politikos formuotojams ir specialistams, daugėja, tačiau jos dar neišsamios. Kad būtų galima plėtoti mokslinius tyrimus ir rengti analizes, labai svarbios yra Sąjungos institucijų, visų pirma Eurostato, Švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdomosios įstaigos (EACEA) ir Europos profesinio mokymo plėtros centro (*Cedefop*), ekspertinės žinios, ir jas reikėtų labiau stiprinti;
- (29) darbdavių organizacijos, darbdaviai, profesinės sąjungos, pramonės, prekybos ir amatų rūmai, nacionaliniai subjektai, susiję su švietimo ir mokymo planavimu, organizavimu ar skatinimu arba su migrantų integracijos politika, užimtumo tarnybos, švietimo ir mokymo paslaugų teikėjai, pilietinės visuomenės organizacijos, vietos valdžios institucijos ir bendruomenės tarnybos – pagrindinės suinteresuotosios šalys, turinčios dalyvauti kartu stengiantis pasiekti, sudominti, konsultuoti ir remti menkų įgūdžių turinčius asmenis, siūlant konkrečiai jiems pritaiktų kvalifikacijos kėlimo būdų;
- (30) kadangi ši tikslinė grupė nevienalytė, o šios srities politinės intervencinės priemonės nenuoseklios ir sudėtingos, dažnai nesilaikoma sistemingo požiūrio į darbo jėgos kvalifikacijos kėlimą, be to, dažnai nežinoma, kokia yra socialinė ir ekonominė kvalifikacijos kėlimo nauda. Todėl reikia nuoseklių politinių intervencinių priemonių, grindžiamų veiksmingu įvairių politikos sričių koordinavimu ir partneryste,

REKOMENDUOJA VALSTYBĖMS NARĖMS:

Atsižvelgiant į šalies aplinkybes ir glaudžiai bendradarbiaujant su socialiniais partneriais bei švietimo ir mokymo paslaugų teikėjais,

1. parengti Įgūdžių garantijos iniciatyvą, kuria žemos kvalifikacijos suaugusiesiems, t. y. mokyklos nebaigusiesiems ir vidurinio arba lygiaverčio (EKS 4) išsilavinimo neįgijusiems suaugusiesiems, negalintiems gauti paramos pagal Jaunimo garantijų iniciatyvą, būtų siūloma galimybių gerinti įgūdžius, atsižvelgiant į jų individualius poreikius, ir vėliau:
 - (a) pasiekti minimalų raštingumo, skaičiavimo ir skaitmeninių įgūdžių lygį ir (arba)
 - (b) įgyti įvairesnių įgūdžių, atsižvelgiant į Rekomendaciją 2006/962/EB dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų, ir pasiekti EKS 4 arba lygiavertį lygį.
2. Įgūdžių garantijos iniciatyvos struktūrą grįsti trimis etapais: įgūdžių vertinimo, specialiai parengtos, lanksčios ir geros kokybės mokymosi programos pateikimo ir

įgūdžių, įgytų pasirinkus kvalifikacijos kėlimo galimybes, patvirtinimo ir pripažinimo.

ĮGŪDŽIŲ VERTINIMAS

3. Žemos kvalifikacijos suaugusiesiems suteikti galimybę būti įvertintiems, pavyzdžiui, atliekant įgūdžių auditą, kad būtų nustatyti turimi įgūdžiai ir kvalifikacijos kėlimo poreikiai.
4. Žemos kvalifikacijos suaugusiesiems taikyti patvirtinimo priemonės, nustatytas pagal Tarybos rekomendaciją dėl neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo, kad jų turimi įgūdžiai būtų nustatyti, užregistruoti dokumentuose, įvertinti ir sertifikuoti.

SPECIALIAI PARENGTOS IR LANKSČIOS MOKYMOSI PROGRAMOS

5. Remiantis tuo, kas nustatoma atlikus įgūdžių vertinimo ir patvirtinimo procedūras, pateikti specialiai parengtą švietimo ir mokymo programą, kaip nustatyta 1 punkte. Kalbant apie migrantus iš trečiųjų valstybių, į mokymosi programą prireikus įtraukti galimybę mokytis kalbos ir pasirengti mokymui.
6. Pateikti švietimo ir mokymo tinkamoje mokymosi aplinkoje, mokyklose ar mokymo centruose arba darbe, kur tinkamos kvalifikacijos mokytojai ir rengėjai taikytų suaugusiesiems pritaikytus mokymo metodus ir naudotų skaitmeninio mokymosi galimybes, programą.
7. Teikiamą švietimą ir mokymą suskirstyti į dalis pagal mokymosi pasiekimus, kuriuos būtų galima individualiai užregistruoti dokumentuose, įvertinti ir patvirtinti ir registruoti besimokančiųjų pažangą įvairiais etapais.
8. Mokymosi programos, kuriomis pasinaudojus būtų įgyta kvalifikacija, kaip nustatyta 1 punkto b papunktyje, turinį kuo labiau pritaikyti vietos ir regiono darbo rinkos poreikiams ir programą rengti glaudžiai bendradarbiaujant su vietos suinteresuotosiomis šalimis, visų pirma socialiniais partneriais ir vietos bei regiono ekonominės veiklos vykdytojais.

PATVIRTINIMAS IR PRIPAŽINIMAS

9. Vertinant ir sertifikuojant įgūdžius, įgytus įgyvendinant Įgūdžių garantijos iniciatyvą, naudoti esamas patvirtinimo priemones, įskaitant mokymąsi darbe, ir užtikrinti, kad, įgūdžius pripažinus, būtų suteikta kvalifikacija, atsižvelgiant į nacionalinę kvalifikacijų sandarą ir sistemas.
10. Atsižvelgiant į šalies aplinkybes, Įgūdžių garantijos iniciatyvos įgyvendinimą grįsti toliau išdėstytais principais.

Koordinavimas ir partnerystė

11. Paskirti vieną įstaigą arba ribotą skaičių įstaigų, atsakingų už šios rekomendacijos įgyvendinimą, kurios visų pirma turėtų:
 - koordinuoti atitinkamų viešojo sektoriaus institucijų, įskaitant valstybines užimtumo tarnybas, švietimo ir mokymo paslaugų teikėjų, profesinio orientavimo ir patvirtinimo įstaigų veiklą, kad Įgūdžių garantijos iniciatyva taptų neatskiriama

aktyvios darbo rinkos politikos, mokyklos nebaigusiems asmenims skirtų priemonių ar trečiųjų valstybių piliečių integracijos dalimi;

– remti viešojo ir privačiojo sektorių partnerysčių, apimančių, pavyzdžiui, socialinius partnerius, švietimo ir mokymo paslaugų teikėjus, darbdavius, tarpines ir sektorių organizacijas, vietos ir regiono ekonominės veiklos vykdytojus, užimtumo, socialinių reikalų ir bendruomenių tarnybas, bibliotekas, pilietinės visuomenės organizacijas, steigimą šios rekomendacijos įgyvendinimo tikslais.

Įtraukimo, konsultavimo ir paramos priemonės

12. Atsižvelgus į nacionalines aplinkybes ir turimus išteklius, nustatyti Įgūdžių garantijos iniciatyvos įgyvendinimo nacionaliniu lygmeniu prioritetines tikslines grupes. Kartu atsižvelgti ir į lytį, nevienalytiškumą ir įvairius tikslinės asmenų grupės pogrūpius.
13. Įgyvendinti informavimo priemones, kaip antai, aktyviau informuoti apie įgūdžių gerinimo naudą, skelbti informaciją apie esamas gaires, paramos priemones, kvalifikacijos kėlimo galimybes ir atsakingas įstaigas ir teikti paskatas tiems, kurie mažiausiai motyvuoti pasinaudoti siūlomomis galimybėmis.
14. Teikti konsultacines paslaugas, siekiant padėti besimokantiejiems užbaigti visus kvalifikacijos kėlimo proceso etapus.
15. Remti pirminį ir tęstinį kvalifikuotų darbuotojų, visų pirma mokymo specialistų, dalyvaujančių įgyvendinant Įgūdžių garantijos iniciatyvą, rengimą.
16. Apsvarstyti galimybę rengti ir įgyvendinti paramos priemones, kuriomis būtų tinkamai šalinamos dalyvavimo kvalifikacijos kėlimo programose kliūtys. Tai galėtų būti tiesioginė parama besimokantiejiems (pvz., mokymosi atostogos, finansinės paskatos arba mokesčių lengvatos) arba netiesioginė parama darbdaviams, kuria jie būtų skatinami remti savo darbuotojų kvalifikacijos kėlimą.

Stebėseną ir vertinimą

17. Per metus nuo šios rekomendacijos priėmimo parengti rekomendacijos įgyvendinimo veiksmų planą. Į planą būtų įtraukta informacija apie parengtas koordinavimo priemones, prioritetines tikslines grupes ir skirtus finansinius išteklius, prireikus įskaitant ir Europos socialinio fondo lėšas bei stebėsenos priemones.
18. Nacionaliniu lygmeniu stebėti ir vertinti visas priemones, įgyvendinamas pagal Įgūdžių garantijos iniciatyvą, ir jų poveikį tikslinės grupės pažangai siekiant geresnių raštingumo, skaičiavimo ir skaitmeninių įgūdžių ir EKS 4 lygio kvalifikacijos ar jos atitinkamos dalies.
19. Remiantis stebėsenos ir vertinimo rezultatais, prireikus nacionaliniu lygmeniu koreguoti Įgūdžių garantijos iniciatyvos struktūrą ir įgyvendinimą ir toliau plėtoti įrodymais grindžiamą politiką ir reformas.

REKOMENDUOJA KOMISIJA:

20. Padedant Profesinio mokymo patariamajam komitetui, kartu su atitinkamomis Europos koordinavimo įstaigoms ir atsižvelgiant į kitus užimtumo, švietimo ir mokymo politikos procesus, prižiūrėti, kaip įgyvendinama ši rekomendacija.
21. Skatinti naudoti raštingumo, skaičiavimo ir skaitmeninių įgūdžių įgijimo sistemas ir vertinimo priemones.

22. Valstybėms narėms sudaryti geresnes tarpusavio mokymosi sąlygas, o Europos suaugusiųjų mokymosi elektroninėje platformoje (EPALE) pateikti pagrindinių išteklių ir informacijos.
23. Remti ir bendradarbiaujant su Sąjungos subjektais ir tarptautinėmis organizacijomis, visų pirma EBPO, vykdyti atitinkamus mokslinius tyrimus ir nagrinėti suaugusiųjų įgūdžius ir įgūdžių vertinimą (pvz., PIAAC).
24. Nedarant poveikio deryboms dėl kitos daugiametės finansinės programos ir laikantis nustatytų 2014–2020 m. laikotarpio prioritetų, remti naudojimąsi dabartinėmis ir būsimomis Europos finansavimo programomis, atsižvelgiant į jų teisinį pagrindą, visų pirma Europos struktūrinių ir investicijų fondų ir „Erasmus+“ įgūdžių tobulinimo srityje, siekiant įgyvendinti šią rekomendaciją.
25. Atsižvelgiant į 17 punkte nurodytą įgyvendinimo veiksmų planą, įvertinti, kokias įgyvendinimo priemones valstybės narės įdiegė iki 2018 m. gruodžio 31 d.
26. Bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir pasikonsultavus su susijusiomis suinteresuotosiomis šalimis, vertinti veiksmus, kurių imamasi įgyvendinant šią rekomendaciją, ir per penkerius metus nuo rekomendacijos priėmimo dienos pranešti Tarybai apie pažangą, padarytą siekiant didinti žemos kvalifikacijos suaugusiųjų raštingumo, skaičiavimo ir skaitmeninių įgūdžių lygį, įgytą patirtį ir būsimą poveikį.

Priimta Briuselyje

*Tarybos vardu
Pirmininkas*